

Федеральное агентство по образованию Российской Федерации
ГОУВПО «Удмуртский государственный университет»
Кафедра современного русского языка и его истории

Л.Ф. Килина

ПОЛЬСКИЙ ЯЗЫК

Учебное пособие

Ижевск 2009

УДК 81.162.1(075.8)
ББК 81.415.3-923
К 392

Рецензент: к.ф.н. доц. Т.Н. Фомина

Печатается по решению Учебно-методической комиссии филологического факультета ГОУВПО «Удмуртский государственный университет»

Килина Л.Ф.

К 392 Польский язык : учебное пособие / Л.Ф. Килина ; УдГУ. – Ижевск, 2009. 58 с.

Пособие предназначено для студентов филологического факультета, а также для всех желающих изучить польский язык. Состоит из нескольких разделов (графика, фонетика, орфография, грамматика, тексты и задания), включены также контрольные работы, диалоги с распространенными разговорными конструкциями, наиболее употребительные этикетные фразы. Теоретический материал оформлен в виде таблиц и опорных схем, что способствует лучшему его усвоению. В каждом разделе представлены упражнения, целью которых является закрепление полученных знаний на практике.

УДК 81.162.1(075.8)
ББК 81.415.3-923

© Л.Ф. Килина, 2009
© ГОУВПО «Удмуртский государственный университет», 2009

GRAFIKA. FONETYKA	4
ORTOGRAFIA	8
GRAMATYKA.....	11
RZECZOWNIK. PRZYMIOTNIK	11
<i>Rodzaj .....</i>	<i>11</i>
<i>Narzędnik .....</i>	<i>12</i>
<i>Miejscownik. Liczba pojedyncza.....</i>	<i>13</i>
<i>Dopełniacz. Liczba pojedyncza.....</i>	<i>13</i>
<i>Biernik. Liczba pojedyncza .....</i>	<i>14</i>
<i>Celownik.....</i>	<i>15</i>
<i>Dopełniacz. Liczba mnoga.....</i>	<i>16</i>
<i>Mianownik. Liczba mnoga .....</i>	<i>17</i>
<i>Forma niemęskoosobowa.....</i>	<i>17</i>
<i>Mianownik rodzaju męskoosobowego .....</i>	<i>17</i>
<i>Deklinacja rzeczowników, przymiotników, zaimków .....</i>	<i>19</i>
<i>Stopniowanie przymiotników .....</i>	<i>23</i>
CZASOWNIK	24
<i>Koniugacja. Czas teraźniejszy .....</i>	<i>24</i>
<i>Czas przyszy prosty.....</i>	<i>26</i>
<i>Czas przeszły.....</i>	<i>26</i>
<i>Tryb warunkowy.....</i>	<i>28</i>
<i>Czas przyszy złożony.....</i>	<i>28</i>
<i>Tryb rozkazujący.....</i>	<i>29</i>
IMIESŁÓW.....	30
PRZYSŁÓWEK	32
ĆWICZENIA DODATKOWE	33
ZDANIA ZŁOŻONE WSPÓLRZĘDNIE.....	34
ZDANIA ZŁOŻONE PODRZĘDNIE	34
ZDANIA BEZPODMIOTOWE.....	35
DIALOGI.....	37
TEKSTY I ĆWICZENIA.....	41
JUREK MA DZIEWCZYNE	41
MOJA RODZINA	41
KRYSTYNA I JEJ DZIEŃ	42
W BIURZE TURYSTYCZNYM.....	45
PRZED URLOPEM	46
W STOŁÓWCE STUDENCKIEJ	46
CHOROBY.....	47
"WRÓŻKA".....	48
PRACY KONTROLNE.....	50
FRAZY	52

Grafika. Fonetyka

Abecadło

Litera	Nazwa litery i transkrypcja	Litera	Nazwa litery i transkrypcja
A, a	a [a]	M, m	em [m]
Ą	o nosowe [o ⁿ , on, om]	N, n	en [n]
B, b	be [b]	ń	eń [n']
C, c	ce [c]	O, o	o [o]
Ć, ć	cie [ć]	ó	o kreskowane [u]
D, d	de [d]	P, p	pe [p]
E, e	e [e]	R, r	er [r]
Ę	e nosowe [e ⁿ , en, em]	S, s	es [s]
F, f	ef [f]	Ś, ś	eś [š']
G, g	gie [g, g']	T, t	te [t]
H, h	ha [h, γ]	U, u	u [u]
I, i	i [i]	W, w	wu [v]
J, j	jot [j]	y	y [y]
K, k	ka [k]	Z, z	zet [z]
L, l	el [l']	Ź, ź	ziet [ž']
Ł, ł	eł [ũ]	Ż, ż	żet [ž]

Ćwiczenia Samogłoski

a - ą

Wanda, matka, pan, kanapa, baba, wam, nam, ta, rada; brązowy, są, mogą, znają, wąski, zakąska.

-Zna pan pana Adama?

-Tak, znam Adama. Znam pana Adama. Barbara zna brata pana Adama.

e - ę

Teresa, sen, gazeta, herbata, metro, apteka, Irena, zebra, rebus, sekret, męski, język, mogę, idę, daję.

-Zna pan adres nowego teatru?

-Tak, znam ten adres.

i

Bliski, egzamin, Monika, pani, iskra, idea, Aida, brat Iwana, witam, kino.

-Wiktor to drugi syn pani Moniki?

-Tak. Lipski to nazwisko Wiktora.

o

Dorota, okno, kot, sobota, droga, aktorka, nowa, dobra, doktor.

-Droga mamó! Kochana mamó! Kocham Romana!

-Dorotko! Kto to pan Roman?

-To doktor, brat aktora Bogdana Nowaka, znam go od dawna, kocham go.

ó - u

Danuta, uwaga, góra, chór, nauka, druga, krótka, trudna, Kraków.

-Gustaw ma samochód?

-Tak, to samochód Gustawa, a to taksówka.

y

Edyta, syn, nowy, kuzyn, Krystyna, wyraz, znamy, chytry.

-Edyta zna syna Krystyny Zygmunta?

-Edyta zna kuzyna Krystyny Fryderyka.

Spółgłoski

	Bezdźwięczne	Dźwięczne	Bezdźwięczne	Dźwięczne
Twarde	S	Z	C	DZ
Miękkie	Ś	Ż	Ć	DŹ
Twarde	SZ	Ź=RZ	CZ	DŹ

s-ś-sz

sen, adresat, fasolka, most, soda; siwy, siostra, środa, siedem, świat; szeroki, Warszawa, wszystko, zawsze, nasz.

-To jest nasze lustro?

-Tak. To jest nasze lustro.

-To twoja siostra?

-Tak. To moja siostra.

z-ź-ż-rz

gazeta, jazda, zdrowa, gaz, zna; zima, ziarno, jezioro, późno, źle; żona, duży, ważny, każdy, leży; rzeka, morze, brzeg, drzewo, dworzec.

-Dobrze znasz Kazimierza?

-Tego lekarza? Nie, bardzo źle.

c-ć-cz

ulica, praca, obcy, centrum, miejsce; babcia, ojciec, znać, kupić, leci; czy, czerwony, wczoraj, poczta, czas.

-Czy często chodzicie do brata?

-Nie. Brat pracuje w redakcji, jego często nie ma w domu.

dz-dź-dż

dzwon, bardzo, rodzaj, koledzy, pochodzenie; dzień, godzina, dziecko, odpowiedź, idzie; dżem, dżuma, dżonka, dżokej, dżentelmen.

-Czy pani lubi dżem?

-Tak, bardzo lubię dżem.

-Gdzie jest dżem?

-Dżem stoi na oknie.

Czytamy wiersze i opowiadki

Jedzie karetą,
Dzwonek dzwoni,
Zgadnij, panienko,
Ile w niej koni?

Ele mele dudki,
Gospodarz malutki,
Gospodyni jeszcze mniejsza,
Ale za to rozumniejsza.

Na dnie oceanu
Leżą suche majtki,
Nie ty będziesz gonił,
Tylko tamte kajtki!

Mknie po rzece mała łódka,
W niej walizka jest malutka,
Słoń w walizce śpi w tej łodzi,
Kto nie wierzy,
Ten odchodzi.

Pani Zo Zo Zo
Pani Sia Sia Sia
Pani Zo pani Sia
Pani Zosia męża ma
A ten mąż mąż mąż
Bije wciąż wciąż wciąż
Ciebie.

Czarny las
Był sobie czarny, czarny las,
A w tym czarnym, czarnym
lesie
Było czarne, czarne drzewo.
Za tym czarnym, czarnym
drzewem
Stała czarna, czarna chatka.
A w tej czarnej, czarnej chatce
Siedział czarny, czarny czort.

Wpadła pani do piwnicy,
Napisała na tablicy:
Raz dwa trzy,
Gonisz ty!

Jedzie pociąg do Krakowa,
Wyleciała z niego krowa,
Wszystkie krowy pozostały
I na tamtą plotkowały.

Ślimak, ślimak, pokaż rogi,
Dam ci sera na pierogi,
Jak nie sera, to kapusty,
Od kapusty będziesz tłusty.

Na zielonej górze
Rosło drzewo duże,
Nazywa się
Eplipaplibliteblau.
Kto tego słowa nie wypowie,
Ten będzie spał.

Raz dwa trzy cztery
Maszeruje Huchelberry,
Za nim myszy Pixi, Dixi,
Wykąpane w proszku IXI,
Potem idzie misio Yogi,
Co ma brudne cztery nogi
(albo: krótkie, krzywe nogi),
Wreszcie za nim kot Jinks dyszy,
Co nie lubi strasznie myszy.

Nie pieprz, Pietrze...
-Nie pieprz, Pietrze, pieprzem
wieprza,
Wtedy szynka będzie lepsza.
-Właśnie po to wieprza pieprzę,
Żeby mięso było lepsze.
-Ależ będzie gorsze, Pietrze,
Kiedy w wieprza pieprz się wetrze.

Angliczki bangliczki
Czerwone stoliczki,
Jedne się nakryły,
Drugie oczka zmrużyły.

Entliczki pętliczki,
Czerwone guziczki,
Na kogo wypadnie,
Na tego brzdęk!

Tromf, tromf
Misia bela,
Misia asia komfacela,
Misia a, misia be,
Misia asia komface!

Siedzi baba na cmentarzu,
Tzyma nogi w kałamarni,
Przyszedł duch,
Babę w brzuch,
Baba fik,
A duch znikł!

Krakowianka (strój
Krakowski)
Jestem sobie
Krakowianka,
Mam fartuszek po
kolanka,
Mam na głowie śliczny
wianek –
Taki zwyczaj
krakowianek.

Kicia za Mruczka,
Mruczek za wnuczka,
Wnuczek za babcie,
Babcia za dziadka,
Dziadek za rzepkę...
Ciagną i ciagną,
wyciągnąć nie mogą!

Czytamy przysłowia

1. Jaki pan, taki sługa.
2. Cicha woda brzegi rwie.
3. Warszawa i Kraków - stolica Polaków.
4. Nie każdy kasa, co węsami trząsa.
5. Kto nie pracuje ten nie je.
6. W nocy wszystkie koty szare.
7. Każdy orze jak morze.
8. Każdy zły bywa karany.
9. Darowanemu koniowi nie patrzą w zęby.
10. Nie odrazu Kraków zbudowano.
11. Ja o kozie, a on o wozie.
12. Wesolo zaczął, smutne skończył.
13. Lepsza miara niż wiara.
14. Ni pies ni wydra.
15. Dla Polaków ojciec Kraków, a Warszawa matka.
16. Zawiesz rodzi nienawisz.
17. Wlaził na gruszkę, rwał pietruszkę.
18. Nie każdy bład jest grzechem.
19. Zjesz beczkę soli, nim poznasz do woli.
20. Trzymaj język za zębami.
21. Był obraz, ale oblaził.
22. Nie wsadzaj nosa do cudzego prosa.
23. Szewc w dziurawych butach chodzi.
24. Bieda dokuczy, i rozumu nauczy.

Polam sobie język...

Król Karol kupił królowej Karolinie korale koloru koralowego.

***

Koło stołu z powyłamywanymi nogami na stolkach z powyłamywanymi nogami siedzą Konstantynopolitańczykiewiczowicz i Rękawiczkowaniejszą z narewolweryzowanym rewolwerem.

***

Chrzaszcz brzmi w trzcinie, ksiądz chrzci w Szczebrzeszynie.

Ortografia

Przepiszcie wstawiając zamiast kreszek - litery *ć, ci, dz, s, z*.

„Zryw” postanowił rozegra_ mecz z „Iskrą”. „Iskra” wygrała. Nie był to żaden nadlud_ki wysiłek. „Zryw” był bli_ki zwycię twa, ale nagły deszcz zmienił boi_ko w grzą_ką śli gawkę. Było tak śli_ko, że gracze częś_ej leżeli w bło_e, niż biegali za piłką. Gracze „Zrywu” po meczu _pakowali wali_ki i odjechali do domu.

i czy j?

Przepiszcie tekst wpisując zamiast kreszek - litery *i* lub *j*.

Na ws_kino jest atrakc_ą. Wprawdz_e w w_elu domach na honorowym mie_scu sto_telewizor, ale to nie to samo co kino. Kino ob_azdowe z_aw_a się co tydz_eń. Wszyscy wtedy _dą na film, nawet kolac__nie_edzą o swo_e_porze. Mają tylko pretens_ę, że obraz nie na_lepszy. To rac_a i w tej kwest__było wiele _nterwenc__ Latem z_awił się _nżynier, który pod_ął się remontu aparatu.

h czy ch ?

1. Ułóżcie dwa wyrazy z następujących liter:

h, h, k, k, u, a.

2. Jakie inne wyrazy "schowały się" w tych wyrazach?

Hanka, huragan, Henryk, haftka

3. Uzupełnijcie podane wyrażenia literami h lub ch. Sprawdźcie poprawność zapisu (skorzystaj ze słownika ortograficznego).

_art du_a

re_abiliteracja _orego

u_wyt_ydrantu

_ińska _herbata

_usteczka _igieniczna

bo_ater a nie t_órz

arcerz i zu

4. Dopiszcie wyrazy pokrewne do następujących wyrazów:

hart, chart, bohater, hak, honor, hodowla, historia, pochyły, głuchy, wahać się

u czy ó ?

1. Uzupełnijcie podane wyrazy rzeczownikami z ramki:

dachówka, Kraków, makówka, złotówka, Piekarczówna, chłopców, stalówka

miasto ..... złamana .....

Kasia ..... mała .....

moneta ..... czerwona .....

dwóch .....

2. Dopiszcie do podanych niżej zwrotów odpowiednie rzeczowniki z ramki.

rachunek, poczęstunek, szacunek, ratunek, podarunek, rabunek

mieć dla starszych (co?) .....

prosić ludzi (o co?) .....

otrzymać od rodziców (co?) .....

zaprosić rodziców (na co?) .....

potępić złodzieja (za co?) .....

3. Uzupełnijcie zdania brakującymi literami *u* lub *ó*.

Marzena dostała od cioci str_j krakowski. Ma białą sp_dniczkę w czerwone r_że i gorsecik naszywany błyszczącymi cekinami. Nosi też białą bl_zkę z dł_gimi rękawami i kilka szn_rk_w koralu z pękiem r_żnokolorowych wstążek. Na sp_dniczkę nakłada kr_tki, biały fart_szek z koronką. Wian_szek z kwiat_w na głowie i szn_rowane b_ciki to dopełnienie stroj_Marzenki.

4. Napisz w kolejności alfabetycznej wyrazy podane w ramce.

nóżka, ściółka, rozbój, słówko, dowódca, łóżko, szkołka, stwór, pszczołka

5. Rzeczowniki i przymiotniki połączcie w pary według wzoru.

rzeczowniki	przymiotniki
góra	górski

klótnia, skóra, włókniste, źródło, tchórzliwy, płócienne, mózg, jaskółcze, mózgowa, włókno, próżny, chór, tchórz, źródłana, próżniak, próchno, skórzane, spróchniałe, płótno, kłótniwy, jaskółka, chóralne

6. Wybierzcie pięć dowolnych wyrazów z ramki i ulóż z każdym z nich zdanie pojedyncze rozwinięte.

ołówek, żółty, różga, wróble, główny, próba, włócznia, różnica, różowy, krótki

7. Ułóżcie krótkie opowiadanie, wykorzystując podane wyrazy i związki wyrazowe.

spór, zagubiona klasówka, zły nastrój, późno, burzliwa klótnia, nie mógł

8. Uzupełnijcie podany wiersz wstawiając w puste miejsca *ó* lub *u*.

"Bito żaka różgą krótką"

Bito żaka r_zgą kr_tką,
Aż na biednym cierpła sk_ra,
Gdy napisał źle: ź_łw, ź_łtko,
Tch_rz, r_wnina, źr_dło, g_ra.
Bito p_ty, p_ki uczeń
Sł_w nie zapamiętał r_żnych:
Kł_tnia, c_rka, pł_tno, wł_czka,
Ch_r, jask_łka, r_ża, p_żny.

Pr_żno biedny żak pr_bował

Wszystko jakoś uog_łnić,

Bo jak związać takie słowa:

Wł_kon, str_ż, og_rek, wsp_łny?

Dziś pomaga wierszyk uczniom,

Spytaj, odpowiedzą ch_rem:

Wr_żba, kr_l, wiewi_rka, wł_cznia,

Opr_cz tego: wr_bel, wi_rek.

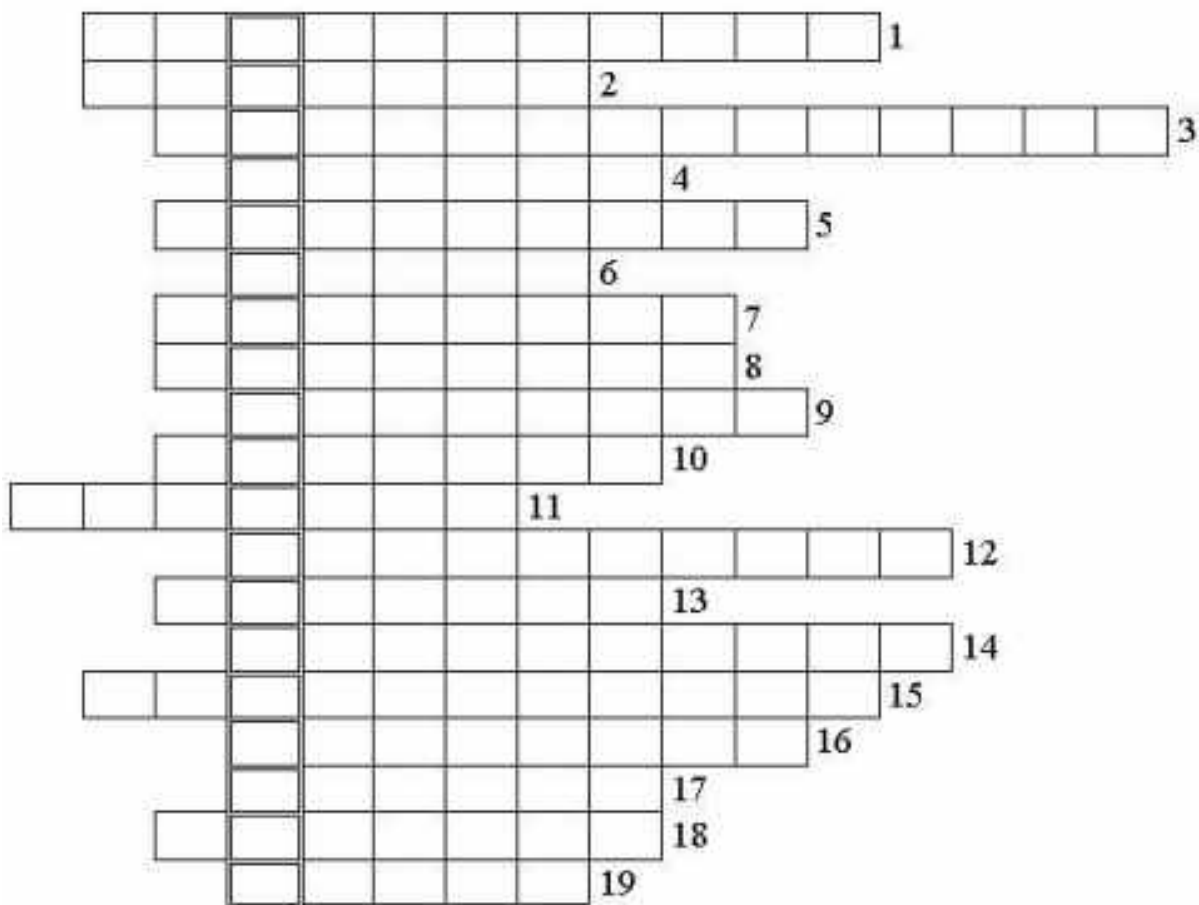
ż czy rz ?

1. Od podanych rzeczowników utwórzcie przymiotniki: morze, figlarz, harcerz, żołnierz, lekarz, dworzec, marynarz, kominiarz.

2. Od podanych wyrazów utwórzcie wyrazy pokrewne: wzgórze, oparzyć, wierzyć, dobrze, wietrzyć.

3. Rozwiążcie krzyżówkę. Hasło odczytacie z pogrubionych kratek.

1. Mówisz to słowo, gdy komuś nadepniesz na nog
2. Inaczej stacja kolejowa
3. Pokaz, spektakl
4. Odgłos łamanych gałęzi
5. Zawiera tlen niezbędnym do życia
6. Ma kapelusz od urodzenia
7. Ma zęby, ale nie do gryzienia, do czesania
8. Każdy ma swoje, ale one nie zawsze się spełniają
9. Kołnierzyk ze skóry zwierzęcej
10. Na gęsi i w poduszkach
11. Rosną na niej kwiaty lub warzywa
12. Mąż i żona przed ślubem
13. Witaminy, które rosną w ogrodzie
14. Krzyczący znak interpunkcyjny
15. Bałagan, nieład
16. Smyczkowy instrument muzyczny
17. Trudny do rozgryzienia, ale nie dla wiewiórki
18. Mieli mąkę we młynie
19. Jest w naszym godle

4. Podane grupy wyrazów tworzą pewien związek z wyrazami, które należy odgadnąć. Tymi wyrazami są nazwy przedmiotów i zawodów.

mąka, chleb, piec -
 farba, pędzel, sztaluga -
 kukulka, zegar, naprawa -
 guzik, szczęście, koszula, sadza -
 kolej, pociąg, szyny -
 kąt, przyrząd, matematyka -
 litera, farba, książka -

5. Uzupełnijcie podany wiersz wstawiając w puste miejsca *ż* lub *rz*. W razie wątpliwości skorzystajcie ze słownika ortograficznego.

Mój Profeso_e!
 Oczy mam mokre:
 Fatalnie dla mnie kończy się okres.
 Pięć dwój z polskiego. Dwie z wypracowań,
 A trzy dyktanda. Wprost boli głowa.
 Na nic starania. Rubel czy wróbel
 Ciągłe czyhają na moją zębę.
 _uk, _ółw, pułk, półka, czółno i czuły.
 Te mi doprawdy _ycie zatrwały.
 Ot, tak na co dzień _ecz niby łatwa,
 Wiem, gdy ktoś pyta, lecz wszystko gmatwam

Podczas klasówek. Podobne słówka
 Jak _ądać, _ądzić, skuwka, zasuwka
 Je_ oraz Je_y, pomór i murek, chy_y i ho_y o
 gęsią skórkę
 Mnie przyprawiają. Błagam o pomoc.
 Mój profeso_e. Panu wiadomo,
 Jakich kuracja wymaga lekarstw.
 W Panu nadzieja! Z ufnością czekam.
 Wraz ze mną inni, co piszą słabo.
 Niech Pan pomo_e!
Walerek Chrabąszcz

Gramatyka

Rzeczownik. Przymiotnik

Rodzaj

Rzeczownik

Rodzaj męski	Rodzaj nijaki	Rodzaj żeński
ojciec, brat, las, dzień, kraj, słoń –	okno, nazwisko, słowo -o	siostra, ulica, Polska, kawiarnia -a
poeta, wykładowca -a	zebranie, pytanie, morze, pole -e	gospodyni, pani -i
dziadzio, Kościuszko -o	imię, cielę, zwierzę -ę muzeum, audytorium -um	dłoń, kość, noc, brew –

Przymiotnik

Rodzaj męski	Rodzaj nijaki	Rodzaj żeński
nowy, wielki -y (-i)	nowe, wielkie -e	nowa, wielka -a

Ćwiczenia

Ćw. 1. Proszę dobrać do rzeczowników zaimki w odpowiednim rodzaju (ten, ta, to):
laska, urlop, żart, ziarno, żona, język, woda, długość, grzesznik, ołówek, lampa, technikum.

Ćw. 2. Wyrazy w nawiasach napiszcie w odpowiedniej formie:

(Nowy) krzesło, (dobry) rada, (wesoły) dziecko, (mądry) pies, (czysty) papier, (kochany) córka, (ciemny) noc, (czwarty) drzewo, (trudny) ćwiczenie, (wielki) gmach, (znany) poeta, (biały) jagnię, (nasz) muzeum, (twój) teczka, (wasz) artykuł, (mój) dziecko, (swój) książka, (czyj) pytanie, (ten) kobieta, (twój) kolega, (mój) imię, (tamten) pani, (czyj) talerz, (jaki) dziewczyna, (taki) szkło.

Ćw. 3. Proszę podane niżej rzeczowniki napisać w trzech słupkach: w lewym rodzaju męskiego, w środkowym żeńskiego, w prawym nijakiego. W każdym słupku powinno się znaleźć 6 wyrazów.

brzytwa — chłopisko — chomąto — kobieciątko — kontrola — kubek — litr — magiel — odcień — patrol — podszwa — pomarańcza — poręcz — sanatorium — spojrzenie — telegram — wiaderko — witamina.

Ćw. 4. Zapoznajcie się z nazwami kolorów:

Czerwony, różowy, pomarańczowy, biały, szary, ciemny, jasny, zielony, czarny, granatowy, niebieski, błękitny (niebo, oczy, krew), fioletowy, żółty.

Ćw. 5. Dokończcie zdania, używając nazw kolorów (czarny, biały, błękitny, czerwony w białe kropki, żółty, zielony, ciemny):

1. Śnieg jest.....2. Chleb może być.....3. Ząb bywa.....4. Muchomor jest.....5. Słońce jest..... 6. Noc jest .....7. Liść na drzewie bywa.....8. Woda jest..... 9. Śnieżynka jest..... 10. Krew arystokratów jest.....

Narzędnik
kim? czym?

rodzaj	Mian.	Narz. pojed.		Narz. mn.	
m.	sklep kamień robotnik	sklepem kamieniem robotnikiem	-em	sklepami kamieniami robotnikami	-ami
n.	drzewo mieszkanie	drzewem mieszkaniami		drzewami mieszkaniami	
ż.	ściana ziemia noc	ścianą ziemią nocą	-ą	ścianami ziemiemi nocami	

Ćwiczenia

Ćw. 1. Uzupełnijcie dialogi:

- Czy jesteś ...?
- Nie, jestem ... .
- Czy twoja matka jest...?
- Nie, moja matka jest... .
- Czy twój ojciec jest...?
- Nie, mój ojciec jest... .
- Czy twoi rodzice z pochodzenia są ...?
- Nie, moi rodzice z pochodzenia są... .

Amerikanin, Amerykanka; Anglik, Angielka; Austriak, Austriaczka; Australijczyk, Australijka; Chińczyk, Chinka; Czech, Czeszka; Duńczyk, Dunka; Francuz, Francuzka; Grek, Greczynka; Hiszpan, Hiszpanka; Japończyk, Japonka; Niemiec, Niemka; Rumun, Rumunka; Słowak, Słowaczka; Szwajcar, Szwajcarka; Szwed, Szwedka; Węgier, Węgierka; Włoch, Włoszka;

Ćw. 2. Użyjcie odpowiedniego przypadku i liczby:

1. Jan jest (inżynier). 2. Marek jest (mechanik). 3. Jestem (policjant). 4. Tadeusz jest (muzyk). 5. Adam i Bogdan są (ślusarz). 6. Kazimierz jest (budowlany). 7. Michał jest (kierowca). 8. Stefan jest (prawnik).

Ćw. 3. Uzupełnijcie dialogi:

- Czy jesteś ...?
- Nie, jestem ... .
- Czy jesteście ...?
- Tak, jesteśmy ... .
- Czy on jest ...?
- Nie, on jest... .
- Czy ona jest ...?
- Tak, ona jest... .
- Czy oni są ...?
- Nie, oni są ...?
- Czy one są ...?
- Tak, one są ... .

aktor, aktorka; lekarz, lekarka; dziennikarz, dziennikarka; kucharz, kucharka; krawiec, krawcowa; sprzedawca, sprzedawczyni; nauczyciel, nauczycielka; śpiewak, śpiewaczka; fryzjer, fryzjerka; wykładowca, wykładowczyni; robotnik, robotnica; sekretarz, sekretarka.

Ćw. 4. Odpowiedzcie na pytania:

1. Czy ta pani jest studentką? 2. Kim są tamte kobiety? 3. Czy ten mężczyzna jest poetą? 4. Kim pani jest? 5. Kim jest ten mężczyzna? 6. Czy pan jest lekarzem?

Ćw. 5. Przeróbcie na liczbę pojedynczą:

1. One są robotnicami. 2. Jesteście lekarzami. 3. Oni są studentami konserwatorium. 4. Te kobiety są konduktorkami. 5. Państwo są nauczycielami. 6. Jesteśmy mechanikami.

Ćw. 6. Orzeczniki należy utworzyć z wyrazów umieszczonych pod tekstem.

Wzór: Kim jest? – jest artystką. Jaka jest? – jest młoda. Ale na pytanie kim jest? możemy odpowiedzieć dwoma wyrazami—jest młodą artystką.

1. Ten chłopak będzie kiedyś.... 2. Mało kto jest tak .... 3. Była zarazem.... 4. Jak się długo czeka, to się staje wreszcie.... 5. Ona była wybitnie..., on był nader.... 6. On został..., ona została....

- 1. znakomity uczony. 2. inteligentny. 3. wysportowany i zgrabny. 4. niecierpliwy. 5. przystojny, utalentowany. 6. wybitny artysta, sławna malarka.**

Miejscownik. Liczba pojedyncza

o kim? o czym?

Mian.		Miejsc.		Mian.		Miejsc.	
m.+n.+ż. (tw.sp.)	sklep drzewo ściana	o sklepie o drzewie o ścianie	-e	m.+n. (tw., stw. sp.)	stary obcy	o starym o obcym	-ym
m.+n. (m., stw. sp. + g, k, ch, l)	koń dworzec dom pole morze	o koniu o dworcu o domu o polu o morzu	-u	m.+n. (m. sp. + g, k, ch)	niski tani wysokie ostatnie	o niskim o tanim o wysokim o ostatnim	-im
ż. (m., stw. sp.)	noc kuchnia pani	o nocy o kuchni o pani	-y/-i	ż.	dobra daleka tania	o dobrej o dalekiej o taniej	-ej

Ćwiczenia

Ćw. 1. Uzupełnijcie dialogi:

- Gdzie pan (pani) mieszka?
- Mieszkam ...
- Gdzie pan (pani) zwykle spędza urlop?
- Spędzam urlop... .
- W jakim kraju jest zawsze ciepło?
- .....

Afryka, Ameryka, Australia, Cypr, Egipt,
Francja, Grecja, Hiszpania, India, Izrael,
Japonia, Kanada, Krym, Polska, Rosja, Włochy.

Ćw. 2. We wzorze: *Limanowa* — *mieszkam w Limanowej*, zastąpcie *Limanową* następującymi nazwami (wątpliwości sprawdźcie w słowniku):

Sucha, Komańcza, Jeziorna, Biała Podlaska, Przysucha, Włoszczowa

Ćw. 3. Wyrazy w nawiasach podajcie w odpowiedniej formie:

1. W (moje ulubione czasopismo) jest nowy artykuł. 2. Lubię siedzieć na (to miejsce). 3. W (które zdanie) jest błąd? 4. Na (stare krzesło) siedzi lekarz. 5. Gazeta leży na (drewniana półka). 6. W (ta gazeta) piszą o (Madryt). 7. Teraz mogę napisać o (moja matka). 8. Moja książka jest na (czarne biurko). 9. Noclegi mamy w (bardzo duży hotel). 10. Ta bajka jest o (złota kaczka).

Ćw. 4. Ułóżcie zwroty (zdania) używając miejscownika następujących wyrazów: kwiat, córka, sweter, miasto, ciało, las, mama, ojciec, budynek, rok, dom, mąż, aktor, szkielet, brzuch, ręka.

Dopełniacz. Liczba pojedyncza

kogo? czego?

kot syn	m. żyw.	kota syna	-a	dobry	dobrego -ego
ser pomnik	20 % m. nieżyw.	sera pomnika			
dom pokój	80 % m. nieżyw.	domu pokoju	-u		
drzewo mieszkanie	n.	drzewa mieszkania	-a	dobre	
kawa noc	ż.	kawy nocy	-y	dobra	dobrej -ej
ziemia		ziemi	-i		

do + Gen. = к + Дат.// в + Вин.

iść do lasu

Nie ma (kogo? czego?)
 Basia tu **jest**. Basi tu **nie ma**.
 Janek **ma** słownik. Janek **nie ma** słownika.

Biernik. Liczba pojedyncza
 kogo? co?

Mian.		Bier.		
pies wujek	m. żyw.	psa wujka	-a Bier.=Dop.	starego -ego
chleb dom	m. nieżyw.	chleb dom	Bier.=Mian.	stary -y
miasto drzewo	n.	miasto drzewo		stare -e
noc siostra herbata	ż.	noc siostrę herbatę	-ę	starą -ą

mieć (kogo? co?)
Mam brata. Tadek ma siostrę.
Mam list. Tadek ma pióro.

Ćwiczenia

Ćw. 1. Użyjcie dopełniacza:

1. Teraz idę do (mój brat). 2. Jutro pojedziemy do (nasza szkoła). 3. Chodzimy do (to kino) zwykle w niedzielę. 4. Tadek pojedzie do (Warszawa i Kraków) w maju. 5. Helena chce zapisać się do (szkolny chór). 6. Musimy podejść do (okrągły stół). 7. Andrzej opowiedział wypadek ze (swoje życie). 8. Gdy Michał wszedł do (swój pokój), nie zobaczył (siostra Anna).

Ćw. 2. Uzupełnijcie dialogi:

-Czy masz ... ?
 -Tak, mam ... .
 -Czy Ewa ma... ?
 -Nie, Ewa nie ma ... .
 -Kto ma ... ?
 -Janusz ma ... .
 -Czy macie ... ?
 -Tak, mamy ... .
 -Czy oni mają ... ?
 -Nie, oni nie mają ... .

nowy samochód, czarne pióro, młodszy brat,
 biała lampa, dobry koń, młoda żona, krótki nóż,
 czerwony ołówek, nowoczesny telefon, trudny egzamin,
 stary dziadek, wielki dom, długi nos.

Ćw. 3. Użyjcie odpowiedniej formy mieć // nie mieć:

1. Ewy ... w audytorium. 2. On ... młodego ojca. 3. Zosia ... nową książkę. 4. Tadek ... starszej siostry. 5. Pan Rokicki ... dobrego konia. 6. Pani Celina ... wielkie okno w swoim pokoju. 7. Czy ty ... czarnego ołówka? 8. Kto ... krótki list?

Ćw. 4. W następujących zdaniach użyjcie formy dopełniacza liczby pojedynczej:

1. W tym lesie nie ma ani (jeden dąb). 2. Nie udawaj (bohater). 3. Nie miałem ani (jeden dzień) pogody. 4. Spotkałem bardzo miłego (chłopiec). 5. Nie mam (własny pokój). 6. Czy nie ma tutaj (mąż) Zosi? 7. Nie mam zamiaru oglądać (ten film). 8. Nie potrafię opracować (ten projekt). 9. Nie usiłowałem nawet podnieść (ten stół). 10. Pragnę (spokój). 11. Spodziewam się (przyjazd) brata. 12. Zobacz, czy nie masz przypadkiem (mój podręcznik)? 13. Słyszałem wczoraj, że przerwa zimowa zaczyna się (25 styczeń).

Ćw. 5. Użyjcie odpowiedniego przypadku liczby pojedynczej:

1. To jest pierwsza lekcja. Powtarzam ... Nie powtarzam... 2. To jest wysoka studentka. Znam... Nie znam... 3. To jest nowa teczka. Mam... Nie mam... 4. To jest młoda Rosjanka. Znam... Nie znam... 5.

To jest nasza lektorka. Lubimy... Nie lubimy...6. To jest polska gazeta. Czytamy... Nie czytamy...7.
 To jest piękna dziewczyna. Widzimy... Nie widzimy...8. To jest moja siostra. Lubię... Nie lubię... 9.
 To jest nowa bibliotekarka. Pomagam... Nie pomagam... 10. To jest dobra rada. Słucham ... Nie
 słucham...

Celownik komu? czemu?

Liczba pojedyncza

-owi	m. 90%	profesor - profesorowi, dziennikarz - dziennikarzowi, dyrektor - dyrektorowi, dom - domowi, sklep - sklepowi
-u	m. 10%	pies - psu, chłopiec - chłopcu, kot - kotu, pań - panu, ojciec - ojcu, brat - bratu, Bóg - Bogu, świat - światu
	n.	okno - oknu, dziecko - dziecku, ćwiczenie - ćwiczeniu
-e	ż. gr. I - alternacje!	matka - matce, kobieta - kobiecie, żona - żonie, pogoda - pogodzie
-y	ż. gr. II (=Dop.p.)	praca - pracy, ulica - ulicy, burza - burzy, mysz - myszy
-i	ż. gr. III (=Dop.p, mn.)	babcia - babci, kuchnia - kuchni, powieść - powieści, lekcja - lekcji

Liczba mnoga

-om	m	pies - psom, profesor - profesorom, sklep - sklepom, dziecko - dzieciom,
	n	ćwiczenie - ćwiczeniom
	ż	matka - matkom, praca - pracom, mysz - myszom

ALTERNACJE

b - bi: choroba - chorobie p - pi: grupa - grupie m - mi: mama - mamie n - ni: żona - żonie f - fi: szafa - szafie w - wi: głowa - głowie s - si: klasa - klasie z - zi: bluza - bluzie	t - ci: kobieta - kobiecie d - dzi: prawda - prawdzie ł - l: szkoła - szkole r - rz: chmura - chmurze k - c: torebka - torebce g - dz: noga - nodze ch - sz: cecha - cesze
--	--

Kupuję prezent dla mamy. = Kupuję prezent (Bier.) mamie (Cel.).

Czasowniki:	
dawać - dać + Bier.(+Cel.) dziękować - podziękować +Bier.(+Cel.) kupować - kupić + Bier. (+Cel.) kraść - ukraść +Bier. (+Cel.) mówić - powiedzieć +Bier. (+Cel.) oddawać - oddać +Bier. (+Cel.)	odpowiadać - odpowiedzieć +Bier. (+Cel.) pokazywać - pokazać +Bier. (+Cel.) pomagać - pomóc +Cel. wysłać - wysłać +Bier. (+Cel.) życzyć +Dop.(+Cel.)

Ćwiczenia

Ćw. 1. Użyjcie odpowiedniej końcówki przypadkowej:

wzór: (ojciec) - Daję ojcu klucze.

1. (pracownik) Dyrektor dziękuje ..... za dobrą pracę. 2. (właściciel) Znalazłem na ulicy dokumenty. Wysłałem je ..... . 3. (ty) Muszę ..... oddać pieniądze. 4. (matka) Córka

pomaga ..... 5. (student) Profesor pokazuje ..... doświadczenie. 6. (moja sąsiadka) Złodziej ukradł ..... samochód. 7. (biedne rodziny) Ludzie wysyłają pieniądze ..... 8. (aktorka) Minister daje ..... nagrodę. 9. (wy) Pokazywaliśmy ..... zdjęcia ze ślubu. 10. (babcia) Pomagam ..... sprzątać mieszkanie. 11. (kolega) Mój brat podziękował ..... za pomoc. 12. (pies, kot) Muszę dać ..... mięso, a ..... ryby. 15. (zwierzęta) Trzeba pomagać ..... 14. (rodzice) Pokazywaliśmy ..... nowe mieszkanie. 15. (społeczeństwo) Premier dziękuje ..... za cierpliwość.

Ćw. 2. W następujących zdaniach użyjcie formy celownika liczby pojedynczej:

1. Pożyczam pieniądze (swoją sąsiad). 2. Podobno (Polak) łatwo się uczyć języków. 3. Twojemu (chłopiec) podoba się mojateczka. 4. Nic nie brak (ten dom). 5. Opowiedziałem tę historię (mój przyjaciel). 6. Doręczyłem (ojciec) list. 7. Zaufaj (prosty człowiek). 8. Zosia dała (pies) jeść. 9. Żona zrobiła (mąż) kolację. 10. Proszę pastylkę przeciw (ból) głowy. 11. Wbrew (rozsądek) wyruszyli w noc. 12. Adam pisał (swoją matką) wszystko. 13. Kelner podał (ta pani) kawę. 14. Ojciec kupił (dziecko) zabawkę. 15. Mój brat przedstawił (państwo) swego syna. 16. Dziecko przyniosło (mamusia) kwiaty. 17. (Moja siostra) jest przykro, że nie przyjechałeś. 18. Podarowałem książkę (miły kolega).

Dopelniacz. Liczba mnoga

Końcówki	Grupy	Rzeczownik	Przymiotnik
-ów	m. gr.I	dom-domów, kot-kotów, samochód-samochodów	-ych dobrych starych młodych
	m. -ec /70%/	chłopiec-chłopców, widelec-widelców	polских
	m. gr.III /10%/	uczeń-uczniów, kraj-krajów	drogich
-i	m. gr.III /90%/	koń-koni, słoń-słoni, nauczyciel-nauczycieli	-kich
	ż. na -cja, -sja, -zja	lekcja-lekcji, audycja-audycji /=Dop.p./	-gich -nich
-y	m. gr.II	żołnierz-żołnierzy, miesiąc-miesiący	
	ż.	mysz-myszy, twarz-twarzy, rzecz-rzeczy /=Dop.p./	
0	n.	pole-pól, okno-okien, serce-serc	
	ż.	ręka-rąk, kobieta-kobiet, szafa-szaf	

kilka }
trochę }
mało }
dużo }
wiele } + Dop.

Ile+Dop.?

1. Ile ziemniaków kupiłeś? - Kupiłem dużo ziemniaków. 2. Ile książek przeczytałeś? - Preczytałem mało książek. 3. Ile drzew widziałeś w ogrodzie? - Widziałem wiele drzew.

Ćwiczenia

Ćw. 1. Wyrazy w nawiasach podajcie w odpowiedniej formie:

1. Proszę kupić kilka (ciastka). 2. W audytorium stoi dużo (krzesła). 3. Na (pierwsze piętro) nie ma (okna). 4. Dlaczego nie kupiłeś (jajka)? 5. Chcę kupić kilka (czasopisma). 6. Ile (święta) jest w tym miesiącu? 7. Ile (miejsca) jest w tym teatrze? 8. Ile (słowa) jest w (to zdanie)? 9. Ile (kina) jest w (to miasto)? 10. Ile (łóżka) stoi w pokoju? 11. Ile (piętra) ma ten dom? 12. Ile (miasta) zna pani w Polsce? 13. Nie mamy dzisiaj (zajęcia).

Ćw. 2. Przeróbcie zdania na formę przeczącą, następnie na liczbę mnogą (forma twierdząca i przeczącą):

Czytam książkę. Kocham siostrę. Zerwałem lilię. Szczepię różę. Czczono boginię wiosny. Otworzono stację. Oglądałem menażerię. Oni zmyślają (historia, bajka). Babcia kocha (swoja mała wnuczka). Przeprosiłem już (nasza pracownica).

Mianownik. Liczba mnoga

Forma niemeńskoosobowa

Mian. pojed.		Mian. mn.		Mian. pojed.		Mian. mn.	
m.+ż. (tw.sp.)	dom pomnik żona droga	domy pomniki żony drogi	-y /-i	m.+ż.+n.	nowy wielki nowa wielka nowe wielkie	nowe wielkie	-e
m.+ż. (m., stw. sp.)	koń dworzec ziemia noc	konie dworce ziemie noce	-e				
n.	drzewo pole	drzewa pola	-a				

2,3,4

22,23,24

32, 33, 34 ...

+Mian.

5,6,7,8,9,10,11...-21

25-31

35-41

+Dop.

Ile jogurtów kupiłeś? -Kupiłem 5 jogurtów.

Ile kanapek zjadłeś? -Zjadłem 6 kanapek.

Ile filmów obejrzałeś? -Obejrzałem 3 filmy.

Mianownik rodzaju męskoosobowego

Rzeczownik

Mian. pojed.	Mian. mn.	Mian. pojed.	Mian. mn.
gr. I (bez:k,g,r)	-i	studenci	-e
student		sąsiedzi	
sąsiad	-y	mężczyźni	-owie
mężczyzna		politycy	
k,g,r,c	-y	koledzy	-owie
polityk		aktorzy	
kolega		przestępcy	
aktor		syn	
przestępca		ojciec	
		profesor	
		ambasador	
		pan	
alternacje!!!			

wyjątki:

brat - bracia ; książdż - księża ; człowiek – ludzie

alternacje:

t:ci student - studenci k:c polityk - politycy r:rz aktor - aktorzy	d:dzi sąsiad - sąsiedzi g:dz kolega - koledzy
---	--

Przymiotnik

Mian.pojd.	Mian.mn.	alternacje:	
-k, -g, -r, -cy, - dzy, -czy, -dzy		t:ci	zajęty - zajęci
polski		d:dzi	młody - młodzi
drogi	-y	r:rz	stary - starzy
stary		k:c	polski - polscy
obcy		g:dz	drogi - drodzy
uroczy		ż:zi	duży - duzi
Inne		sz:si	starszy- starsi
ostatni		ch:si	cichy - cisi
głupi	-i	ł:li	zły - źli
miły		ony:eni	zmęczony - zmęczeni
inteligentny			

Zaimek

ten – ci
tamten – tamci
mój, twój, swój, czyj - moi, twoi, swoi, czyi

Ćwiczenia

Ćw. 1. Przepiszcie uzupełniając według wzoru: *okręt — dwa okręty.*

koszt — wysokie...   interes — kłopotliwe...
numer — szczęśliwe...   fundament — betonowe...
bilet — drogie...   grunt — podmokłe...

Ćw. 2. Przepiszcie uzupełniając według wzoru: *saperzy — odważny saper.*

swetry — czerwony...   metry — niecały...
chabry — niebieski...   osły — głupi...
litry—jeden...   wiatry — północny...

Ćw. 3. Uzupełnijce zdania według wzoru:

wzór: (dobry dziennikarz) - W telewizji pracują *dobrzy dziennikarze.*

1. (miły człowiek) - Koło mnie mieszkają ..... . 2. (ojciec, zdenerwowany) - ..... tych
chłopców byli bardzo ..... . 3. (młody nauczyciel) - W tej szkole pracują..... . 4. (znany
aktor) - W tym filmie grają ..... . 5. (inteligentny uczeń) - Do tej klasy chodzą..... . 6. (zawodnik
angielski) - Zawody w skoku o tyczce wygrali ..... . 7. (jakiś obcy człowiek) - Wczoraj przyszli
do mnie ..... . 8. (zły robotnik) - ..... nie dostali pracy. 9. (policjant, zmęczony) - Po pracy
..... byli bardzo ..... . 10. (wysoki chłopiec) - W koszykówkę grają ..... . 11. (niemiecki
trener) - .....rozmawiają ze swoimi zawodnikami. 12. (ostatni student) - .....zdawali
egzamin o 22 . 13. (twój kolega, grzeczny) - .....są bardzo ..... . 14. (nasz sąsiad, złośliwy)
- .....są ..... . 15. (nowy mieszkaniec) - ..... tej dzielnicy nie dostali jeszcze pracy.
16. (pacjent, zadowolony) - ..... tego szpitala są bardzo ..... ze swoich lekarzy. 17. (brat,
stary) - ..... mojej babci są..... - jeden ma 98 lat, a drugi 96. 18. (wasz syn, wesóły) - .....
są ..... . 19. (przyjaciel, nieśmiały) - ..... mojego syna są trochę ..... . 20. (ten
kierowca, zdrowy) - ..... mogą dzisiaj pracować, ponieważ są ..... . 21. (cudzoziemiec,
cierpliwy) - ..... , którzy uczą się języka polskiego są bardzo .....

Deklinacja rzeczowników, przymiotników, zaimków

Liczba pojedyncza

przyp.	RM (nieżyw.)		RM (żyw.)		RŻ		RN	
Mian.	nowy tani ten mój sklep kamień	-y -i - - - -	nowy tani ten mój minister robotnik poeta	-y -i - - - - -a	nowa tania ta moja ściana ziemia noc	-a -a -a -a -a -a -	nowe tanie to moje drzewo mieszkanie imię zwierzę muzeum	-e -e -o -e -o -e -ę -ę -um
Dop.	nowego taniego tego mojego, mego sklepu kamienia	-ego -ego -ego -ego -u -a	nowego taniego tego mojego, mego ministra robotnika poety	-ego -ego -ego -ego -a -a -y	nowej taniej tej mojej, mej ściany ziemi nocy	-ej -ej -ej -ej -y -i -y	nowego taniego tego mojego, mego drzewa mieszkania imienia zwierzęcia muzeum	-ego -ego -ego -ego -a -a -a -a -um
Cel.	nowemu taniemu temu mojemu, memu sklepowi kamienio wi	-emu -emu -emu -emu -owi -owi	nowemu taniemu temu mojemu, memu robotnikowi ministrowi poecie	-emu -emu -emu -emu -owi -owi -e	nowej taniej tej mojej, mej ścianie ziemi nocy	-ej -ej -ej -ej -e -i -y	nowemu taniemu temu mojemu, memu drzewu mieszkanu imieniu zwierzęciu muzeum	-emu -emu -emu -emu -u -u -u -u -um
Bier.	nowy tani ten mój sklep kamień	-y -i - - - -	nowego taniego tego mojego, mego robotnika ministra poetę	-ego -ego -ego -ego -a -a -ę	nową tanią tę moją, mą ścianę ziemię noc	-ą -ą -ę -ą -ę -ę -	nowe tanie to moje drzewo mieszkanie imię zwierzę muzeum	-e -e -o -e -o -e -ę -ę -um

Narz.	nowym tanim tym moim, mym sklepem kamienie m	-ym -im -ym -im -ym -em -em	nowym tanim tym moim, mym robotnikiem ministrem poetą	-ym -im -ym -im -ym -em -em -ą	nową tanią tą moją, mą ścianą ziemią nocą	-ą -ą -ą -ą -ą -ą -ą	nowym tanim tym moim, mym drzewem mieszkanem imieniem zwierzęciem muzeum	-ym -im -ym -im -ym -em -em -em -em -um
Miejs.	nowym tanim tym moim, mym sklepie kamieniu	-ym -im -ym -im -ym -e -u	nowym tanim tym moim, mym robotniku ministrze poecie	-ym -im -ym -im -ym -u -e -e	nowej taniej tej mojej, mej	-ej -ej -ej -ej	nowym tanim tym moim, mym drzewie mieszkanu imieniu zwierzęciu muzeum	-ym im -ym -im -ym -e -u -u -u -um
Wol.	nowy tani sklepie kamieniu	-y -i -e -u	nowy tani robotniku ministrze poeto	-y -i -u -e -o	nowa tania ściano ziemio nocy	-a -a -o -o -y	nowe tanie drzewo mieszkanie imię zwierzę muzeum	-e -e -o -e -ę -ę -um

Liczba mnoga

przyp.	RM niemęskoosobowe		RM męskoosobowe		RŻ		RN	
	Mian.	nowe tanie te moje, me sklepy kamienie	-e -e -e -e -y -e	nowi tani ci moi ministrowie robotnicy poeci	-i -i -i -i -owie -y -i	nowe tanie te moje, me ściany ziemie noce	-e -e -e -e -y -e -e	nowe tanie te moje, me drzewa mieszkania imiona zwierzęta muzea
Dop.	nowych tanich tych moich, mych sklepów kamieni	-ych -ich -ych -ich -ych -ów -i	nowych tanich tych moich, mych ministrów robotników poetów	-ych -ich -ych -ich -ych -ów -ów -ów	nowych tanich tych moich, mych ścian ziem nocy	-ych -ich -ych -ich -ych - - -y	nowych tanich tych moich, mych drzew mieszkań imion zwierząt muzeów	-ych -ich -ych -ich -ych - - - - -ów
Cel.	nowym tanim tym moim, mym sklepom kamieniom	-ym -im -ym -im -ym -om -om	nowym tanim tym moim, mym robotnikom ministrom poetom	-ym -im -ym -im -ym -om -om -om	nowym tanim tym moim, mym ścianom ziemiom nocom	-ym -im -ym -im -ym -om -om -om	nowym tanim tym moim, mym drzewom mieszkanom imionom zwierzętom muzeom	-ym -im -ym -im -ym -om -om -om -om -om
Bier.	nowe tanie te moje, me sklepy kamienie	-e -e -e -e -y -e	nowych tanich tych moich, mych robotników ministrów poetów	-ych -ich -ych -ich -ych -ów -ów -ów	nowe tanie te moje, me ściany ziemie noce	-e -e -e -e -y -e -e	nowe tanie te moje, me drzewa mieszkania imiona zwierzęta muzea	-e -e -e -e -a -a -a -a -a

Narz.	nowymi tanimi tymi moimi, mymi sklepami kamieniami	-ymi -imi -ymi -imi -ymi -ami -ami	nowymi tanimi tymi moimi, mymi robotnikami ministrami poetami	-ymi -imi -ymi -imi -ymi -ami -ami -ami	nowymi tanimi tymi moimi, mymi ścianami ziemi i nocami	-ymi -imi -ymi -imi -ymi -ami -ami -ami	nowymi tanimi tymi moimi, mymi drzewami mieszkaniami imionami zwierzętami muzeami	-ymi -imi -ymi -imi -ymi -ami -ami -ami -ami -ami
Miejs.	nowych tanich tych moich, mych sklepach kamieniach	-ych -ich -ych -ich -ych -ach -ach	nowych tanich tych moich, mych pobotnikach ministrach poetach	-ych -ich -ych -ich -ych -ach -ach -ach	nowych tanich tych moich, mych ścianach ziemi ach nocach	-ych -ich -ych -ich -ych -ach -ach -ach	nowych tanich tych moich, mych drzewach mieszkaniach imionach zwierzętach muzeach	-ych -ich -ych -ich -ych -ach -ach -ach -ach -ach
Woł.	nowe tanie sklepy kamienie	-e -e -y -e	nowi tani robotnicy ministrowie poeci	-i -i -y -owie -i	nowe tanie ściany ziemie noce	-e -e -y -e -e	nowe tanie drzewa mieszkania imiona zwierzęta muzea	-e -e -a -a -a -a -a

Alternacje

przyp.	ł:l			r:rz		
	m	n	ź	m	n	ź
mian.	artykuł	koło	szkoła	bazar	srebro	nora
miesc.	o artykule	o kole	o szkole	o bazarze	o srebrze	o norze
przyp.	t:ć			d:dź		
	m	n	ź	m	n	ź
mian.	plakat	śloto	data	sad	rondo	woda
miesc.	o plakacie	o ślocie	o dacie	o sadzie	o rondzie	o wodzie
przyp.	s:ś			z:ź		
	m	n	ź	m	n	ź
mian.	kwias	proso	osa	wyraz	żelazo	frazja
miesc.	o kwiasie	o prosie	o osie	o wyrazie	o żelazie	o frazje

przyp.	ż		
	k:c	g:dz	ch:sz
mian.	Polka	noga	mucha
miesc.	o Polce	o nodze	o musze

Stopniowanie przymiotników

Stopień równy	Stopień wyższy	Stopień najwyższy
młody	młodszy	najmłodszy
stary	starszy	najstarszy
głupi	głupszy	najgłupszy
twardy	twardszy	najtwardszy
prosty	prostszyszy	najprostszyszy
bystry	bystrzejszy (r//rz)	najbystrzejszy
trudny	trudniejszy (n//ń)	najtrudniejszy
mądry	mądrzejszy (r//rz)	najmądrzejszy
ciemny	ciemniejszy (n//ń)	najciemniejszy
ciepły	cieplejszy (ł//l)	najcieplejszy

biały - bielszy (ł//l, a//e)
 wesóły - weselszy (ł//l, o//e)
 gorący - gorętszy (c//t, ą//ę)

dobry	zły	duży	mały
leprzy	gorszy	wiekszy	mniejszy
najleprzy	najgorszy	największy	najmniejszy

niski niższy najniższy	wysoki wyższy najwyższy	daleki dalszy najdalszy	zmęczony bardziej zmęczony najbardziej zmęczony	chory bardziej chory najbardziej chory	znany bardziej znany najbardziej znany
------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	---	--	--

Stopień wyższy	od + Gen. niż + Nom.	jestem starszy od ciebie jestem starszy niż ty
-----------------------	-------------------------	---

Stopień najwyższy	z + Gen. spośród + Gen. wśród + Gen.	jestem najstarszy z was kto jest najstarszy spośród was? on jest najstarszy wśród nas
--------------------------	--	---

Ćwiczenia

Ćw. 1. Użyjcie stopnia wyższego lub najwyższego:

1. Niebieska sukienka jest (długi) niż granatowa. 2. Twoja spodnica jest (krótka) od mojej. 3. Ta wełniana bluzka jest (ciepły) niż sweter. 4. Ten zielony materiał jest (tani) od tego brązowego. 5. To moja (krótka) podomka. 6. Ten popielaty kapelusz jest (ładny) ze wszystkich.

Ćw. 2. Przetłumaczcie na język polski:

1. Туфли легче ботинок. 2. Джемпер теплее кофты. 3. Мои брюки длиннее твоих. 4. Та красная шляпа лучше, чем белая. 5. Коричневый плащ самый маленький из всех. 6. Твоя синяя рубашка самая большая из всех. 7. Чулки короче колготок. 8. Мое пальто темнее плаща.

Czasownik

Koniugacja. Czas teraźniejszy

Koniugacja			Przykłady
I	-ę (-uj-ę) -esz (-uj-esz) -e (-uj-e)	-emy (-uj-emy) -ecie (-uj-ecie) -ą (-uj-ą)	rysować, pokazywać, nieść, brać, iść, jechać, myć, pisać
II	-ę -isz (-ysz) -i (-y)	-imy (-ymy) -icie (-ycie) -ą	mówić, słyszeć, widzieć, tłumaczyć, chodzić, prosić
III	-am (em) -asz (esz) -a (e)	-amy (emy) -acie (ecie) -ają (eją)	czytasz, rozmawiać, ubierać, śpiewać umieć, rozumieć, wiedzieć, jeść

I koniugacja

Samogłosek tematowy - E

Osoba	Liczba pojedyncza			Liczba mnoga		
1	piszę	piszemy	myję	myjemy	kupuję	kupujemy
2	piszesz	piszecie	myjesz	myjecie	kupujesz	kupujecie
3	pisze	piszą	myje	myją	kupuje	kupują
bezokol.	pisać		myć		kupować	

II koniugacja

Samogłosek tematowy - I (Y)

Osoba	Liczba pojedyncza			Liczba mnoga		
1	lubię	lubimy	stoję	stoiemy	widzę	widzimy
2	lubisz	lubicie	stoisz	stoicie	widzisz	widzicie
3	lubi	lubią	stoi	stoją	widzi	widzą
bezokol.	lubić		stać		widzieć	

III koniugacja

Samogłosek tematowy - A

Osoba	Liczba pojedyncza			Liczba mnoga		
1	czytam	czytamy	wracam	wracamy	dam	damy
2	czytasz	czytacie	wracasz	wracacie	dasz	dacie
3	czyta	czytają	wraca	wracają	da	dadzą
bezokol.	czytać		wracać		dać	

IV koniugacja

Samogłosek tematowy - E

Osoba	Liczba pojedyncza			Liczba mnoga		
1	umiem	umiemy	rozumiem	rozumiemy	jem	jemy
2	umiesz	umiecie	rozumiesz	rozumiecie	jesz	jecie
3	umie	umieją	rozumie	rozumieją	je	jedzą
bezokol.	umieć		rozumieć		jeść	

być

(ja) jestem
(ty) jesteś
(on, ona) jest

(my) jesteśmy
(wy) jesteście
(oni, one) są

mieć

(ja) mam
(ty) masz
(on, ona) ma

(my) mamy
(wy) macie
(oni, one) mają

	wiedzieć			jechać	
wiem		wiemy		jadę	jedziemy
wiesz		wiecie		jedziesz	jedziecie
wie		wiedzą		jedzie	jadą
	musieć			chcieć	
muszę		musimy		chcę	chcemy
musisz		musicie		chcesz	chcecie
musi		muszą		chce	chcą

musieć + Inf.	mieć + Inf.
muszę pojechać do Polski мне необходимо поехать в Польшу	mam pojechać do Polski мне предстоит поехать в Польшу

Ćwiczenia

Ćw. 1. Dokończcie zdania:

1. Ja słucham muzyki i ty.....2. On powtarza tekst i wy.....3. Wy rozmawiacie po polsku i one.....4. On ma nowe auto i ja.....5. Ja pomagam swoim rodzicom i on....6. Oni czytają po polsku i my.....7. Oni objaśniają zadanie i ja.....8. My śpiewamy i wy.....9. On ziewa i ja.....10. My ziewamy i oni.....

Ćw. 2. Odpowiedzcie na pytania:

1. Czy czytasz po polsku? 2. Czy słuchasz rano radia? 3. Czy ziewasz na lekcjach jak hipopotam? 4. Czy rozmawiasz na lekcjach z kolegą? 5. Czy uważnie słuchasz lektora albo nauczyciela? 6. Czy uczniowie twojej klasy (grupy) dużo gadają na lekcjach?

Ćw. 3. Wyrazy w nawiasach podajcie w odpowiedniej formie:

1. Dlaczego Adam ciągle (pytać) o Marię? Jest zakochany, czy co? 2. <my> - Jesteś gotowy? Zaraz (ruszać). 3. <wy> - O! Jest wolna taksówka! (Wsiadać) czy (czekać) na autobus? 4. <ja> - Nie (zamierzać) już czekać. Jest późno. (Wracać) do domu. 5. Kiedy idę spać, (zostawiać) zawsze uchylone okno. 6. <ty> - Widzę, że (nalewać) kawę, poproszę i ja! 7. - Gdzie ona (chować) kawę..., nigdzie nie widzę...

Ćw. 4. Wyrazy w nawiasach podajcie w odpowiedniej formie:

1. <ja> Codziennie (jeździć) na uniwersytet taksówką. 2. <ja> Źle (mówić) po polsku i nikt mnie nie rozumie. 3. <ty> - Na co (patrzeć)? Na ten piękny pałac? 4. Czy Karol (lubić) operę? 5. <my> - Nie (mieścić się)! Ten samochód jest za mały! 6. Anna i Adam zawsze (siedzieć) w kinie blisko wyjścia. 7. Przepraszam, ale nie umiem dobrze kroić chleba, może Karol dobrze (kroić)?

Ćw. 5. Z podanych wyrazów proszę ułożyć zdania:

1. Anna, nalewać, filiżanka, herbata, do. 2. lato, morze, wszyscy, jeździć, nad. 3. student, przygotowywać się, egzamin, do, trudny. 4. na, obraz, malarz, student, znany, patrzeć, uwaga, z. 5. wszyscy, rozmawiać, po, angielski, prawie. 6. Ewa, Karol, zamierzać, z, jechać, Zakopane, do. 7. wieczór, Ewa, Adam, i, iść, bal, na. 8. Adam, robić, lubić, nie, nic. 9. ciągle, <wy>, jeździć, taksówka, uniwersytet, na. 10. Karol, z, Adam, wsiadać, pusty, do, autobus.

Ćw. 6. Przetłumaczcie na język polski:

1. Пословица: «Смеется тот, кто смеется последний». 2. Люблю смотреть, как Тадек ест. 3. Видишь? Это Адам едет на своим новом автомобиле. 4. Иногда я езжу на автобусе без билета. 5. Я хочу говорить и писать по-польски. 6. Вы можете разговаривать тихо? Я не слышу радио. 7. Я уже не могу ждать. Я иду.

Czas przyszły prosty

1. robić coś wiele razy	1. robić coś jeden raz	
2. robić coś długo	2. robić coś krótko	
3. nie myśląc o rezultacie	3. myśląc o rezultacie	
czytać znać płacić prosić pytać robić żenić się pić dzwonić kupować oglądać dawać dostawać zapraszać widzieć mówić	przeczytać poznać zapłacić poprosić zapytać, spytać zrobić ożenić się wypić zadzwoić kupić obejrzeć dać dostać zaprosić zobaczyć powiedzieć	Czytam gazetę. - Przeczytam gazetę. Znam pana. - Poznam pana. Płacisz gotówką. - Zapłacisz gotówką. Prosimy do stołu. - Poprosimy do stołu. Pytam Jana. - Zapytam Jana. Spytam Jana. Robimy ćwiczenie. - Zrobimy ćwiczenie. Ty żenisz się dziś. - Ty ożenisz się jutro. Piję kawę. - Wypiję kawę wieczorem. Krystyna dzwoni. - Krystyna zadzwoni jutro. Kupujemy dom. - Kupimy dom. Oglądam film. - Obejrzę film. Dajemy książkę. - Damy książkę. Dostaję listy. - Na pewno dostanę list. Zapraszamy na kolację. - Zaprosimy was jutro. Widzę dobrze. - Zobaczą teatr. Ty mówisz głośno. - Ty powiesz prawdę.

Ćwiczenia

Ćw. 1. Czasowniki w nawiasach proszę podać w odpowiedniej formie czasu przyszłego :

1. Oni (przysłać) ci list. 2. Państwo (spędzać) urlop w Hiszpanii. 3. Szkoda że pani ich nie (poznać).
4. Jutro (opowiedzieć – ja) mu wszystko. 5. Nad morzem (być – ty) tydzień. 6. Czy (pokazać – my) im Tatry?

Ćw. 2. Przetłumaczcie na język polski:

1. -Купишь завтра хлеб? -Нет, я куплю его сегодня. 2. Я дам тебе свою книгу, а ты мне дашь свой журнал? 3. Мы делаем упражнение сейчас, а они сделают вечером. 4. Ян позвонит мне в пятницу и мы пойдем в кино. 5. -Вы поедете с нами? –Нет, мы посмотрим фильм по телевизору.

Czas przeszły

chodzić, iść		pójść
przychodzić		przyjść
wychodzić		wyjść

chodzić; przychodzić; wychodzić

chodziłem	chodziłam	chodziliśmy	chodziłyśmy
chodziłeś	chodziłaś	chodziliście	chodziłyście
chodził	chodziła	chodzili	chodziły

przychodzić: przychodziłem, przychodziłam ...

wychodzić: wychodziłem, wychodziłam ...

iść, pójść, przyjść, wyjść

iść				
szedłem	szłam		szliśmy	szłyśmy
szedłeś	szłaś		szliście	szłyście
szedł	szła	szło	szli	szły

PÓJŚĆ: poszedłem, poszłam...

PRZYJŚĆ: przyszedłem, przyszłam...

WYJŚĆ: wyszedłem, wyszłam...

Ćwiczenia

Ćw. 1. Zamiast kropek wstawcie w odpowiedniej formie czasu przeszłego czasowniki iść, pójść, przyjść, wyjść:

1. Anna ..... ulicą i rozmawiała z koleżanką. 2. Maria i Piotr ..... z kina przed końcem filmu. 3. Nigdy nie chodzę do opery, ale wczoraj ..... na "Wesele Figara". 4. Zaprosiłeś mnie na obiad, ale ..... na kolację. 5. Rodzice ..... do nas 15 minut. 6. Sąsiadka ..... do mnie o 17.00. 7. Pielęgniarki ..... z gabinetu lekarza. 8. Nauczyciel ..... z dziećmi do zoo. 9. Lekarz ..... ze szpitala. 10. Chciałem spotkać się z tobą, więc ..... do ciebie. 11. Nie chciałam czekać długo na autobus, więc ..... na piechotę. 12. Nie lubisz mojej koleżanki, więc nie ..... do niej na urodziny. 13. Chcieliśmy obejrzeć obrazy Witkacego, więc ..... do muzeum. 14. Musieliśmy ..... z biura o 12⁰⁰. 15. Kiedy ciocia i wujek ..... ulicą, spotkali moją siostrę. 16. Zawsze jemy obiady w domu, ale wczoraj ..... do restauracji. 17. Dyrektor zastanawia się, dlaczego sekretarka nie ..... do pracy. 18. Chciałem obejrzeć "Wesele" Wyspiańskiego, więc ..... do teatru. 19. Mąż mojej sąsiadki ..... z domu bardzo zdenerwowany. 20. .... rano do pracy i zacząłem rozmawiać z dyrektorem.

Ćw. 2. Czasownik ten znajdziecie na dole w formie bezokolicznika, zamieńcie go na czas przeszły.

1. Dziewczyny szły drogą i... . 2. W pewnym momencie ... je dwa ciągniki. 3. Słowa piosenki... w turkocie silników. 4. Dziewczyny ... do kierowców: „Podwieźlibyście nas”. 5. Na to chłopcy...: „Wy, to byście się tylko... i... ; a dokąd byście ...?” „Do Helenowa!” „Zgoda, ale zawiozę tylko same Heleny. Która z was Helena, niech siada.” 8. Dziewczyny... jedna przez drugą: „Patrzcie, wybory będzie urządził.” 9. Wybory to... do rad narodowych.” 10. „Jakeście się ... to sam pojedę. Wio, Ursus.”

1. śpiewać. 2. dogonić. 3. ginąć. 4. wołać. 5. roześmiać się. 6. wozić i wozić; pojechać. 8. wołać. 9. być. 10. obrazić.

Ćw. 3. Wypełnijcie luki w tabeli tworząc odpowiednie formy.

Chłopcy mówili tak:	Dziewczyny mówiły tak:	Chłopiec i dziewczyna mówili tak:
pracowaliśmy		
	zmęczyliśmy się	
byliśmy głodni		
		nie narzekaliśmy
	wytrwałyśmy do wieczora	

Ćw. 4. Uzupełnijcie zakończeniami czasu przeszłego czasowniki:

1. 4 kamienie upad... na drogę. 2. Tylko 4 zawodników dobieg... do mety. 3. 62 szwaczki pracowa... w wykończalni, a 101 kobiet pracowa... w całym zakładzie. 4. Tysiące ludzi znalaz... się bez dachu nad głową. 5. Młodzi małżonkowie poszukiwa... mieszkania. 6. Młode małżeństwo

poszukiwa... mieszkania. 7. My i wy byliś... razem nad morzem. 8. My i ty jecha... jednym pociągiem.

Tryb warunkowy

chciał by m	chciała by m	-	chcieli by śmy	chciały by śmy
chciał by ś	chciała by ś	-	chcieli by ście	chciały by ście
chciał by	chciała by	chciał by	chcieli by	chciały by
*jeść - zjeść, kraść - ukraść				
czas przeszły				
zjadł em	zjadł a m	-	zjedli śmy	zjadły śmy
zjadł eś	zjadł aś	-	zjedli ście	zjadły ście
zjadł ł	zjadł a	zjadł o	zjedli	zjadły
tryb warunkowy				
zjadł by m	zjadł a bym	-	zjedli by śmy	zjadły by śmy
zjadł by ś	zjadł a byś	-	zjedli by ście	zjadły by ście
zjadł by	zjadł a by	zjadł by	zjedli by	zjadły by

Ćwiczenia

Ćw. 1. Powiedzcie według wzoru:

a) **Wzór:** *Pojechałem do Warszawy i zwiedziłem Stare Miasto. Jeżeli pojechałbym do Warszawy, zwiedziłbym Stare Miasto; Gdybym pojechał do Warszawy, zwiedziłbym Stare Miasto.*

1. Mój syn namalował obraz, a ja powiesiłam go na ścianie. 2. Zorganizowaliśmy prywatkę i bawiliśmy do rana. 3. Wypiłeś kawy i poczułeś się lepiej. 4. Babcia czyta wnukowi książkę na dobranoc i dziecko wcześniej idzie do łóżka. 5. Nie jestem zajęta i mogę przyjść do was jutro wieczorem.

б) **Wzór:** *Nie miałam temperatury, więc nie poszłam do lekarza. — Gdybym miała temperaturę, poszłabym do lekarza. Gdybym miała temperaturę, tobym poszła do lekarza.*

1. Mój przyjaciel nie kupił ani chleba, ani mleka, więc w domu nie było nic do jedzenia. 2. Nigdy nie lubiłem muzyki rockowej, więc nie słuchałem jej. 3. Edzio nie uczył się, więc nie zdał egzaminu. 4. Nie dodałeś zaproszenia, więc nie poszedłeś na wernisaż. 5. Nie spotkaliśmy Piotra, więc nie zaprosiliśmy go do nas.

Ćw. 2. Czasowniki w nawiasach proszę podać w odpowiedniej formie trybu warunkowego:

1. Gdyby (mieć – ja, kobieta) dużo pieniędzy, (kupić) sobie samochód. 2. Gdyby (być – my, mężczyźni) w Warszawie, przede wszystkim (obejrzeć) Stare Miasto. 3. Gdyby (być) ciepło, (wykąpać się – ja, kobieta) w rzece. 4. Jeśli by (dostać – ty, mężczyzna) bilety, (pójść – ja, kobieta) na tę sztukę. 5. Gdyby (być – ty, kobieta) blisko, (czuć się – ja, mężczyzna) szczęśliwy. 6. Jeśli by (pozostać – my, mężczyźni) u ciebie dłużej, (spóźnić się) na ostatni autobus.

Czas przyszły złożony

os.	I	II
1	będę kupować	będę kupował (-a)
2	będziesz kupować	będziesz kupował (-a)
3	będzie kupować	będzie kupował (-a, -o)
1	będziemy kupować	będziemy kupowały (-li)
2	będziecie kupować	będziecie kupowały (-li)
3	będą kupować	będą kupowały (-li)

będę mógł	Będę mógł kupić.	Я смогу купить.
będę musiał	Będziemy musieli pójść.	Мы должны будем пойти.
będę chciał	Będziecie chcieli pojechać.	Вы захотите поехать.

-Och, jak te dzieci wszystko drą! Jurek znów podarł nowe spodnie.
 -Trudno, jeśli będą dalej tak drzeć ubranie, będą musiały chodzić w podartych rzeczach.

Ćwiczenia

Ćw. 1. Użyjcie czasowników w czasie przyszłym złożonym (II forma):

1. Ona (nosić) jasne palto. 2. Ewa (kupować) skarpety jutro. 3. Adam (przymierzać) garnitur w czwartek. 4. Helena (wkładać) nową suknię przed lustrem. 5. Tadek (musieć) kupić zielony sweter. 6. Maryjka (sprzedawać) okulary.

Ćw. 2. Odpowiedzcie na pytania, co on będzie robił (według wzoru):

Wzór: On wziął szczotkę i pastę do obuwia. - On będzie czyścił obuwie.

Wyrazy pomocnicze: jeść kolację, podrywać chłopaków, przygotowywać się do egzaminu, myć zęby, rozmawiać przez telefon, oglądać telewizję, odpoczywać czytać gazetę, chodzić po zakupy.

1. Ojciec usiadł w fotelu i wziął gazetę. 2. Babcia wzięła torbę i pieniądze. 3. Dziewczyny włożyły na siebie odjazdowe ciuchy i umalowały się. 4. Studenci wzięli słowniki, podręczniki, konspekty. 5. Wziąłem szczotkę i pastę do zębów. 6. Zasiadłam w fotelu i podniosłam słuchawkę. 7. Usiedliśmy na kanapie i włączyliśmy telewizor. 8. Dziewczyny nakryły do stołu.

Ćw. 3. Powiedzcie według wzoru:

Wzór: - Nie jedz niedojrzałych jabłek! - **Nie będę jadł.** - Nie jedzcie niedojrzałych jabłek! - **Nie będziemy jedli.**

1. - Ewo, nie pij nieprzegotowanej wody! 2. - Chłopaki, nie śpijcie na wykładach! 3. Dziewczyny, nie rzucajcie papierków na ziemię! 4. - Janku, nie depcz trawy! 5.- Dzieci, nie chodźcie po mieszkaniu w butach! 6. - Marku, nie wyprowadzaj psa bez smyczy! 7.- Studenci! Nie leńcie się! Pracujcie i uczcie się pilnie! 8.- Chłopaki! Nie podpisujcie się na murach gmachów!

Tryb rozkazujący

Osoba	Konigacja	L. p.		L. mn.	
		cz. teraż.	tr. rozkaz.	cz. teraż.	tr. rozkaz.
1	1	niosę ciągniesz umrzesz	- - -	niesiemy ciągniemy umrzemy	nieśmy ciągnijmy umrzyjmy
	2	robię wypełnię	- -	robimy wypełnimy	róbmy wypełnijmy
	3	czytam gram	- -	czytamy gramy	czytajmy grajmy
2	1	niesiesz ciągniesz umrzesz	nieś ciągnij umrzyj	niesiecie ciągniecie umrzecie	nieście ciągnijcie umrzyjcie
	2	robisz wypełnisz	rób wypełnij	robicie wypełnicie	róbcie wypełnijcie
	3	czytają grają	czytaj graj	czytacie gracie	czytajcie grajcie
3	1	niesie ciągnie umrze	niech niesie niech ciągnie niech umrze	niosą ciągną umrą	niech niosą niech ciągną niech umrą
	2	robi wypełni	niech robi niech wypełni	robią wypełnią	niech robią niech wypełnią
	3	czyta gra	niech czyta niech gra	czytają grają	niech czytają niech grają

być		mieć	
- bądź niech będzie	bądźmy bądźcie niech będą	- miej niech ma	miejmy miejcie niech mają

Ćwiczenia

Ćw. 1. Użyjcie odpowiedniej formy trybu rozkazującego:

1. (odpowiedzieć - koleżanka) mi, kogo spotkała w teatrze. 2. (kibicować - ty) naszej drużynie! 3. (potańczyć - my) dziś gdzieś? 4. (odpocząć - wy) po obiedzie. 5. (zaprosić - ty) mi do kina. 6. (zamówić - Janek) bilety na przedstawienie na jutro. 7. (czekać - oni) na mnie w bufecie. 8. (przyjść - ty) do mnie wieczorem. 9. (siedzieć - wy) spokojnie: zaraz podniesie się kurtyna. 10. (przeszkadzać - ty) mi oglądać film muzyczny!

Ćw. 2. Użyjcie odpowiedniego przypadku z przyimkiem lub bez:

1. Co (ty) boli? 2. Uszy (ja) bolą. 3. Babcia już dawno choruje (serce). 4. (Józek) bolą oczy. 5. Czy bolą (on) plecy? 6. Boli (ona) głowa. 7. Jego ojciec choruje (gardło).

Ćw. 3. Czasowniki w nawiasach podajcie w odpowiedniej formie trybu rozkazującego:

1. (Kochać się (my)) jak bracia, (rachować się (my)) jak Żydzi. 2. Wszystkich (radzić się (ty)), a jednego (słuchać (ty)). 3. Nie (przystępować (ty)) do niego z gołą ręką. 4. Kiedy mokre role, nie (chodzić (wy)) z pługiem w pole. 5. (Pamiętać (ty)) rozchodzie żyć z przychodem w zgodzie. 6. Nie (pchać (wy)) rzekę, sama płynie. 7. (Wygrać) w polu, wygra pan i w sądzie. 8. Nie (budzić (ty)) licha, kiedy śpi. 9. Z żartami jak z solą, nie (przesadzić (ty)), bo bolą. 10. (Używać (ty)) świata, póki służą lata. 11. (Dać (ty)) kurzę grzędę, ona - wyżej siędę. 12. (Siedzieć (ty)), grzybie, póki cię ktoś nie zdybie. 13. Nie (sprzedawać (ty)) niedźwiedzia, póki w lesie. 14. (Uderzyć (ty)) w stół, nożyce się odezwą. 15. Gdy szukasz rady (strzec się (ty)) zdrady.

Imiesłów

Imiesłów współczesny przysłówkowy (nieodmienny)

Imiesłów współczesny przymiotnikowy (odmienny)

Kon.	Bezokolicz.	Czas terażn.	Imiesł. przysłów.	Imiesł. przymiotn.
1	pisać brać myć kupować	piszą biorą myją kupują	pisząc biorąc myjąc kupując	piszący biorący myjący kupujący
2	patrzeć widzieć	patrzą widzą	patrząc widząc	patrzący widzący
3	czytać słuchać	czytają słuchają	czytając słuchając	czytający słuchający
4	umieć	umieją	umiejąc	umiejący

Imiesłów uprzedni przysłówkowy (nieodmienny)

Imiesłów bierny przymiotnikowy (odmienny)

Bezokolicz.	Im. przeszły cz.	Im. uprzedni cz.	Im. bierny
brać	brał	-	brany
napisać	napisał	napisawszy	napisany
powiedzieć	powiedział	powiedziawszy	powiedziany
robić	robił	-	robiony
obronić	obronił	obroniwszy	obroniony
paść	pał	-	pasiony

opuścić ugryźć wytrzeć	opuścił ugryzł wytarł	opuściwszy ugryzłszy wytarłszy	opuszczony ugryziony wytarty
------------------------------	-----------------------------	--------------------------------------	------------------------------------

Użycie strony biernej

Czas teraźniejszy	święto jest obchodzone	праздник отмечается
Czas przeszły	święto było obchodzone	праздник отмечался
Czas przyszły	święto będzie obchodzone	праздник будет отмечаться

Czas przeszły	miasto zostało zniszczone	город разрушен
Czas przyszły	miasto zostanie zniszczone	город будет разрушен

przez (kogo?) Powieść została napisana przez Orzeszkową . Повесть была написана Ожешко.	czym? Napisane piórem . Написано ручкой.
--	---

Ćwiczenia

Ćw. 1. Użycie odpowiedniej formy:

1. Nowela "Dym" została napisana (Konopnicka). 2. Dlaczego to jest przepisane (ołówki)? 3. Myślę, że drugi mecz zostanie wygrany (nasza drużyna). 4. Czytałem wszystkie książki (ona) tłumaczone. 5. To są jabłka przysłane (wuj).

Ćw. 2. Powiedzcie według wzoru:

Wzór: Dziecko, które słucha bajki, siedzi bardzo cicho. – **Słuchające** dziecko siedzi bardzo cicho. **Słuchające** dzieci siedzą bardzo cicho.

1. Kwiat, który pachnie, to bardzo dobry prezent dla kochanej. 2. Aktor, który gra w tym filmie, jest kompletnym antytalentem. 3. Zwierzę, które ucieka, jest bardzo zdenerwowane. 4. Talerz, który lata, nie jest zwykłym talerzem. 5. Wiem, że Antarktyda to kontynent, który tak fascynuje, ale nie chce tam jechać. 6. Nauczyciel, który zorganizował wycieczkę, nie mógł pojechać z nami, i to bardzo dobrze. 7. Student, który uczy się na Uniwersytecie, nie jest zadowolony ze swojego stypendium. 8. Pociąg, który odjeżdża z peronu drugiego, to mój pociąg, na który nie zdążyłem. 9. Pan, który spaceruje po parku, to mój sąsiad.

Ćw. 3. Przetłumaczcie tekst na język rosyjski:

Matka, do izby wróciwszy, chwyciła za miotłę i z wielkim rozmachem zamiatać zaczęła. Doniosłszy wszakże śmiecie do komina, stanęła przed nim i zadumała się, patrząc smutno na dogasające węgle. Stasiak z niepokojem oczyma za matką wodził. Jak siadł przed godziną do śniadania, tak jeszcze na ławie siedział, łamiąc i dojadając kromkę czarnego chleba. Jadł powoli, łykając jakby żółc za każdym kęsem, aż w szeroko otwartych oczach wzbierać zaczęły dwie łzy jasne, migoczące, przejrzyste. Wezbrawszy, drżały chwilę u ciemnych rzęs chłopca, a potem spadały mu na chleb trzymany w ręce.

(M. Konopnicka)

Przysłówek

- * A. - Jak się pań czuje?
 B. - Dziękuję, czuję się dobrze.

przymiotnik:	przysłówek:
1) gr.II, III + gr.I (50%)	-o
stary	staro
młody	młodo
gorący	gorąco
tani	tanio
drogi	drogo
popielaty	popielato
zimowy	zimowo
gruby	grubo
2) gr. I (50%)	-e alternacje!
dobry	dobrze
zły	źle
doskonały	doskonale
mądry	mądrze

-o // -e pochmurny - pochmurno // pochmurnie; nudny - nudno // nudnie

Ćwiczenia

Ćw. 1. Zamiast kropek wstawcie przysłówek:

wzór: dokładny – dokładnie. Przeczytałem ..dokładnie.. wszystkie ogłoszenia o pracy.

1) wyczynowy - ..... Uprawiam ..... kolarstwo. 2) amatorski - ..... Ona ..... uprawia łyżwiarstwo. 3) brzydki - ..... Wyglądasz ..... w tej bluzce. 4) ciemny - ..... W tym pokoju jest ..... 5) doskonały - ..... Ona zna ..... język hiszpański. 6) gruby - ..... Ona wygląda ..... w tym płaszczu. 7) ładny - ..... On ..... śpiewa. 8) nieśmiały - ..... Jan ..... pyta, czy Anna wyjdzie za niego za mąż.

Ćw. 2. Zamiast kropek wstawcie przysłówek, przetłumaczcie na język rosyjski:

wzór: punktualny – punktualnie. Adam był...punktualny... . – Adam przyjechał do Instytutu punktualnie.

1) szybki - ..... Ten samochód jest ..... . Ten samochód jeździ ..... . 2) szczęśliwy - ..... Anna jest ..... kobietą. Anna żyje .... . 3) brudny - ..... Na tym podwórku jest ..... . To podwórko jest ..... 4) drogi - ..... . Janek zapłaci ..... za tę książkę. Ta książka jest bardzo ..... . 5) biedny - ..... On jest ..... On żyje ..... 6) jasny - ..... W tym pokoju jest ..... . Ten pokój jest ..... . 7) czysty - ..... . Ta ulica jest bardzo ..... . Na tej ulicy jest bardzo ..... . 8) ciężki - ..... Ona pracuje ..... . Jej praca jest bardzo ..... 9) dumny - ..... . Adam jest ..... z siebie. Adam ..... patrzy na kolegów. 10) gorący - ..... Portugalia jest ..... krajem. W Portugalii jest..... .

Ćwiczenia dodatkowe

Ćw. 1. Przepiszcie zastępując kreskę - końcówką *-ą* lub *-om*.

Turysta szukał noclegu we wsi, do której przed godzin- przyjechał. Szedł cieni- alej- i nie mógł się oprzeć ponurym myśl-, że noclegu nie znajdzie. Wyszedł na szosę i zaczął się przyglądać stojącym wzdłuż niej domk- i chat- Nagle poczuł dziwn- sympatię do jakiejś staroświeckiej chałupy krytej słom-. Jak wieś, to wieś – pomyślał – spróbuję, czy się nie da zanoćować pod strzech-.

Ćw. 2. Przepiszcie zastępując kreskę - końcówką *-o* lub *-u*.

Tadzi- zrobił się nieznośny. Przyszedł kiedyś do nas wujci- Chodź, Tadzi-, przywitaj się z wujciem — mówi mama — wujci- pewnie przyniósł ci prezent. A na to Tadzi- powiada tak: Ja się dla prezentu nie będę witał. Kochany wujci-, odłóż prezent, to się przywitam. A prezent może mi wujci- dać później.

Ćw. 3. Napiszcie w liczbie pojedynczej: imiona, plemiona, ramiona, zwierzęta.

Ćw. 4. Uzupełnijcie według wzoru: *panna Pękówna — idę do panny Pękówny, Zdzisław Kwiecień — zeszyt Zdzisława Kwietnia*

pan Lech — palto pana... Ania Dudkówna — dam kwiaty Ani... Jan Kocioł — imieniny Jana ... Broniszówna — to jest broszka (czyja?)... Zygmunt Wałek — idę do Zygmunta... Andrzej Stępień — pani Andrzejowa ... Antoni Lipiec—jego żona nazywa się... Tomasz Grodek— list do Tomasza ...

Ćw. 5. We wzorze: *Bieszczady — jadę do Bieszczad* zastąpcie *Bieszczady* następującymi nazwami:

Białobrzegi, Laski, Jedlina Zdrój, Końskie, Skarżysko-Kamienna, Głuchołazy, Oświęcim, Międzyzdroje, Sopot.

Ćw. 6. Uzupełnijcie zakończenia wyrazów według wzoru: *Maria — imieniny Marii, ziemia — trzęsienie ziemi.*

Gdynia — port w Gdy(...), fotografia — źle wychodzę na fotogra(...), skrzynia — wieko skrzy(...), mleczarnia — kierownik mleczar(...), teoria — to jest dobre w teo(...), sympatia — mam wiele sympa(...), kolacja — po kola(...), aleja — w ale(...), kolej — on pracuje na ko(...), idea — poświęcił się dla ide(...), konwalia — bukiecik konwa(...).

Ćw. 7. Dopiszcie do podanych wyrazów wyrazy bliskoznaczne:

Wzór: *napad—napaść, najazd, agresja, inwazja, atak.*

dobrze — inaczej — czerwony — niezgoda — podczas — szybko

Ćw. 8. Jak można powiedzieć inaczej?

Wzór: *Nie wiem — Nie mam o tym pojęcia. Nie potrafię o tym nic powiedzieć. Nie orientuję się w tym.*

Nie masz racji. Nie lubię hałasu. Trzeba zacząć działać. Wątpię, czy zdążymy. Jestem zadowolony z wyników.

Ćw. 9. Podzielcie poniższy tekst na wyrazy.

Wbiurzebyła tylkosprzątaczką. Machałapopodłodze bylejakkijemzpoprzeczką na-końcu. Wpoprzeczctkwłykępki włosiadocnastarte. Bezwątpieniabyłato kiedyś-szczotka, awięcnieokreślone machaniekijemnależałoby nazwaćsprzątaniem.

Ćw. 10. Odpowiedzcie pisemnie na następujące pytania:

Na czym gra trębacz? Jak się nazywa drewno, którego dostarcza dąb? Jaki owad robi pajęczynę? Jaka będzie woda, kiedy ją zmącić? Jak nazywa kobieta mężczyznę, z którym wzięła ślub?

Ćw. 11. Od podanych niżej wyrazów utwórzcie możliwie najwięcej wyrazów pokrewnych przez dodawanie cząstek *-z-*, *-s-*, *-w-*, *wz-*, *ws-*, *wez-*, *roz-*, *bez-*, *od-*, *pod-*, *nad-* (przykład: *ciąć — ściąć, wciąć, rozciąć, odciąć, podciąć, nadciąć*).

szyć — dać — gryźć — pędzić — trącać — sypać

Przed napisaniem sprawdźcie pisownię w słowniku.

Ćw. 12. Utwórzcie wyrazy pokrewne według wzoru: *ojciec — ojcowski — ojcostwo.*

sąsiad — szewc — rybak — myśliwy

Ćw. 13. Wyrazy w nawiasach podajcie w odpowiedniej formie:**Z OPOWIADANIA PANA TUTKI**

Miałem niegdyś po raz pierwszy lecieć (samolot) do (miasto) portowego nad (Adryatyk). Tego (dzień), w którym miałem wsiąść do (samolotu) poczułem, że spotka mnie nieszczęście. Jednak postanowiłem nie wierzyć (nerwy). Dolecieliśmy bez (wypadek). Byłem naprawdę zadowolony. Wykąpałem się w (hotel) i wyszedłem na miasto. Kpiłem ze wszelkich (przeczcucia). Wesoły, radosny, przechadzałem się po (ulice) (miasto), oglądając z (zachwyty) domy, oplecione (glicynia). Rzuciłem do (skrzynka) pocztowej (kartka) dla ukochanej w (kraj) i wstąpiłem do jakiegoś (sklep), gdyż zobaczyłem na (wystawa) potrzebny drobiazg. Sięgnąłem do (kieszeń), aby (kupiec) zapłacić – nie ma (portmonetka). Okradziono mnie!

Proszę sobie wyobrazić, co to znaczy znaleźć się w obcym (miejsce), w obcym (państwo), bez (pieniądze), bez (dokumenty). To trzeba nazwać (katastrofa).

Cóż miałem robić? Wróciłem zgnębiony do (hotel). Gdy wszedłem do swego (pokój), zobaczyłem (portmonetka) na (stół). Po prostu zapomniałem ją zabrać.

(Według opowiadania J. Szaniawskiego)

Ćw. 14. Wstawcie odpowiedni przyimek (na, w, do, przed, przy):

1. Zofia dzwoniła ... męża ... pójdziem ... koncert. 2. Kupiliśmy bilety ... wejściu ... kina. 3. Zdjęliśmy ... szatni płaszcz i weszliśmy ... salę. 4. Czy idziesz dziś ... teatru? 5. ... kinie lubię siedzieć ... ostatnich rzędach. 6. Podczas antraktu ... ostatnim aktem weszliśmy ... bufetu.

Zdania złożone współrzędnie

Rodzaj zespolenia	Wskaźniki zespolenia	Przykłady
łączne	i, oraz, tudzież	Wstał i zaczął mówić.
rozłączne	lub, albo, bądź, czy	Posłuchajmy radia albo chodźmy do kina.
wyłączające	ani	Nie przyjdę ani nie przyjadę.
przeciwstawne	a, ale, lecz, jednak, zaś, natomiast	Szukał biletu, ale go nie znalazł.
wynikowe	więc, zatem, to, toteż	Było ślisko, więc szliśmy powoli
utożsamiające (synonimiczne)	czyli, to jest, to znaczy	Straciłeś nadzieję, to znaczy przegrałeś.

Zdania złożone podrzędnie

Rodzaj zdania	Wskaźniki zespolenia (w zdaniu podrzędnym)	Zapowiedniki zespolenia (w zdaniu nadrzędnym)	Jak pytamy o zdanie podrzędne? Przykłady zdań danego typu (modele)
podmiotowe	kto, co, który, czyj	ten, to	kto? co? Kto wytrwał, ten był nagrodzony.
orzecznikowe	kto, co, jaki, ile, że, żeby, aby, by	ten, ta, to taki	kim, czym jest (był)? Jaki jest? który jest? ile, ilu jest? Jaki pan, taki kram.

dopełnieniowe	że, żeby, iż, aby, kto, co	—	kogo? czego? co? komu? czemu? kim? Czym ? o kim ? o czym ? Myślę, że on ma rację.
przydawkowe	który, jaki, kto, co. że, iż, żeby	—	jaki ? który ? ile ? czyj ? To jest dom, w którym mieszkamy.
czasowe	kiedy, gdy, jak, dopóki, podczas gdy, jak tylko, skoro, ledwie, zanim, aż	wtedy, wtenczas, już, dopóty, tak długo	kiedy? jak dawno? jak długo? Gdy znajdę czas, (wtedy) przyjdę.
miejscowe	gdzie, skąd, dokąd	tam, stąd, tędy, tu	gdzie? skąd? dokąd? którędy? Siadaj tam, gdzie wolne miejsce.
przyczynowe	bo, bowiem, gdyż, ponieważ, że	dlatego, dzięki temu	dlaczego? z jakiej przyczyny? Szedł szybko, bo było już późno.
celowe	by, aby, żeby	po to, tak, dlatego	po co? w jakim celu? Stanałem (po to), żeby odetchnąć.
sposobu porównawcze	jak	tak	jak? Pędził tak, jakby go ktoś gonił.
sposobu skutkowe	że, iż, żeby	tak	jak? Hałasował tak, te nic nie było słychać.
warunkowe rzeczywiste	jeśli, jeżeli, jak, gdy, byle, chyba że	to	Jeśli mu nie pomożesz, (to) zginie.
warunkowe możliwe	jak wyżej	to	Jeślibyś mu pomógł, (to) by nie zginął.
warunkowe niemożliwe	choćby	to	Choćbyś mu nawet bardzo pomagał, (to) i tak zginie.
warunkowe zastrzegające	byleby, gdyby, jeźliby	to	Byleby mu pomóc, nie zginie.
przyzwalające	choć, chociaż, aczkolwiek, mimo że	to	Zmarzył, choć miał kozuch.

Zdania bezpodmiotowe

On puszcza wodę. Puszcza się wodę.	Он пускает воду. Пускают воду.
---	-----------------------------------

W pokoju chorego się nie pali . Jak się to robi ? przypuszcza się , że ... mówi się , że ...	В комнате больного не курят. Как это делают? предполагают, что... говорят, что...
---	--

Niosobowa forma czasu przeszłego	Przykłady	
czytano wzięto mówiono cnodzono umyto się ubrano się	miasto nazwano Krakowem mówiono mi o tym bratu kupino płaszcz czekano na ojca o tym pisano w gazetach wczoraj widziano go w teatrze	город был назван Краковом мне об этом говорили брату купили плащ ждали отца об этом писали в газетах вчера его видели в театре

Ćwiczenia

Ćw. 1. W tych zdaniach opuszczono wskaźniki zespolenia. Należy je dopisać w miejsce kropek. Kierowca uzna za właściwe objaśniać pasażerom (...) mieści się w każdym z mijanych domów. Tutaj urzęduje Gminna Rada Narodowa, (...) w narożnym pokoju znajduje się nasz Pałac Ślubów. Do tego domku z gankiem przychodzą ci, (...) chcą wysłać list do Paryża. Sąsiedni domek z ogródkiem lepiej omijać, (...) tam trzymają złego psa. (...) przyjedzie do nas wycieczka zagraniczna, pokazujemy tę chatę krytą słomą. Liczy ona sobie ponad sto lat (...) figuruje na liście zabytków architektury wiejskiej.

Wskaźniki: *bo — co — jeśli — i — którzy — zaś.*

Ćw. 2. Samochód prowadzony przez kobietę wpadł na drzewo. Opiszcie w kilku zdaniach przebieg tego wypadku, używając tylko zdań złożonych.

Ćw. 3. Podajemy kilka zdań złożonych współrzędnie i połączonych bezpośrednio. Wprowadźcie na miejsce kropek jeden ze wskaźników zespolenia wymienionych pod tekstem.

Mikołaj próbował założyć u nas kółko sportowe, (...) zebrał chłopaków interesujących się sportem. Przyszło ich z piętnastu, (...) Mikołaj wygłosił przemówienie. Obiecywał każdemu ogromne korzyści osobiste, (...) drużynie wróżył wielką sławę w powiecie. Każdemu z zebranych przyrzekał na początek ubiór do ćwiczeń oraz buty (...) zobowiązał się dostarczyć wszystkim eleganckie garnitury wyjazdowe. Sportowcy mieli co niedziela gościć u siebie jakąś zaproszoną drużynę (...) mieli wyjeżdżać na mecze do innych miejscowości.

a — albo — i — więc — zaś

Ćw. 4. Ułóżcie po dwa zdania według schematów: „i to, i to”, „albo to, albo to”, „ani to, ani to”. Czy postawicie przecinki na styku zdań?

Ćw. 5. Oto ciąg myśli przedstawiających temat „Bezpieczeństwo na drogach”. Przedstawcie go w formie zdań, w formie jakby fragmentu artykułu lak, aby każde zdanie wypływało z poprzedniego.

rośnie liczba pojazdów — nie rozwija się w tym samym tempie umiejętność poruszania się po drogach — z dróg korzystają piesi i pojazdy — te dwa rodzaje ruchu trzeba rozdzielić — dla pieszych chodnik w mieście i pobocze na szosach, dla pojazdów jezdnia — są punkty przecinania się tych dwóch rodzajów ruchu — kto ma tu pierwszeństwo — spór nawet teoretycznie jeszcze nie rozstrzygnięty.

Dialogi

1. Przeczytajcie dialogi i opowiedzcie je.

<p>- Dzień dobry! Jak się pani ma? -Dobrze, dziękuję. A pan? -Ja też, dziękuję. Do widzenia. -Do widzenia, pan.</p>	<p>- Jak nazywa się pan? -Nazywam się Zalewski. -Jak ma pan na imię? -Mam na imię Tadeusz. -Bardzo mi miło.</p>
<p>- Dzień dobry, Maryjko! -Dzień dobry, Marku! -Zapoznaj się, to Irena . -Bardzo mi przyjemnie. Jestem Marek.</p>	<p>-Cześć, Wando! Jak się masz? -Czołem, Włodku! Świetnie! Co słyhać? -Nic nowego. Wszystko w porządku! -O, to dobrze. Życzę sukcesu! -Dzięki. Bywaj! -Trzymaj się!</p>
<p>- Kto tam stoi obok studentki Haliny? -Ta niska pani? To kuzynka z Pragi. -A ten niski pan? -To ich bliski krewny.</p>	<p>- Czy pani ma dzieci? -Tak, mam dzieci. Syn Kazik ma sześć lat, ale już chodzi do szkoły. I córka Jadzia ma dwadzieścia lat, ale siedzi w domu i nigdzie nie wychodzi.</p>
<p>- Kim jest Jan? -Jan jest bratem Janiny. -A Jakub? -Jest jego synem, to jest jej bratankiem.</p>	<p>-Czy masz ojca? -Tak. Mam ojca i matkę. A ty? -Mam matkę i siostrę. To moja rodzina. -Ja też mam siostrę.</p>
<p>- Proszę dwa bilety. - Normalne czy ulgowe? - Normalne. Ile płacę? - Jeden złoty.</p>	<p>- Przepraszam, czy pani będzie wysiadała na tym przystanku? - Nie, dopiero na następnym. Proszę, niech państwo przejdą!</p>
<p>- Przepraszam panią, którym tramwajem można stąd dojechać do hotelu? - W tym kierunku idzie kilka tramwajów: piętnastka, piątka, czwórka, osiemnastka, trzydzieści jeden. Wsiądzie pan na czwartym przystanku. - Dziękuję pani.</p>	<p>- Przepraszam pana, jak dojść do banku? - To niedaleko stąd. Mogą państwo na tym przystanku wsiąść do setki. Wsiąść należy na drugim przystanku. -Dziękuję. Teraz już chyba nie zabłądzimy. Przechodzień: - Państwo szukają banku? Nie warto jechać autobusem, to bardzo blisko. Proszę przejść przez Ogród Botaniczny. Dojdą państwo do restauracji "Warszawa". Parę kroków na prawo jest bank.</p>
<p>-Cześć, dawno was nie widziałem! Dokąd tak się spieszycie? -Idziemy do naszego baru. Musimy coś zjeść, bo Ewa umiera z głodu. -A co można zjeść w barze? -Chodź z nami, za chwilę będziesz wszystko wiedział. -Więc pójdziemy!</p>	<p>-Dobry wieczór. Co dla pani? -Czy jest dzisiaj w karcie omlet? Jeżeli tak, to dla mnie omlet, pieczarki z rusztu i piwo grodziskie. -Co dla pana? -Dla mnie boeuf-Stroganow i lapka czerwonego wytrawnego wina. -Czy podać coś na deser? -Weźmy po pączku i kawie ze śmietaną. Dziękujemy, to wszystko.</p>

<p>-Dzień dobry, co panu podać?</p> <p>-Dzień dobry, najpierw proszę o kartę.</p> <p>-Proszę bardzo, oto karta.</p> <p>-Najpierw mam ochotę na dobrą zakąskę. Czy z zakąsek nie ma nic oprócz szynki i szczupaka w galarecie?</p> <p>-Niestety, to wszystko, ale naprawdę polecam szczupaka. A może woli pan na zakąskę pieczarki z rusztu?</p> <p>-Skoro poleca pan szczupaka, proszę o dwie porcje.</p> <p>-Za chwilę.</p>	<p>-Zobacz co jest w jadłospisie.</p> <p>-Najpierw coś konkretnego. Bigosu nie chcę, na kiełbaski i parówki też nie mam ochoty...</p> <p>Nareszcie coś dla mnie - grochówka i gołonka! Marku, a na co ty się decydujesz?</p> <p>-Zjadłbym tatar, ale widzę, że nie ma go w spisie dań.</p> <p>-Proponuję tobie flaczki wołowe lub cynaderki.</p> <p>-To za dużo, nie jestem głodny. Decyduję się na kanapkę z szynką i sałatkę jarzynową.</p>
--	---

<p>-Dzień dobry, dokąd idziesz tak wcześnie?</p> <p>-Spieszę się do domu towarowego. Chciałbym kupić długą suknię. Może pomożesz mi ją wybrać?</p> <p>-S przyjemnością. Chodźmy.</p> <p>-Zobacz tę wieczorową suknię bez pleców. Bardzo mi się podoba! Przepraszam, jaki to rozmiar?</p> <p>Sprzedawczyni: 42-gi.</p> <p>-To dla mnie za mała. Czy jest w tym fasonie rozmiar 44-ty?</p> <p>S: Tak. Proszę przejść do kabiny.</p>	<p>-Chodźmy do oddziału pończoszniczego. Chcę kupić bratu na prezent ładne skarpety.</p> <p>-Zobacz jaki bogaty wybór: wełniane, bawełniane, elastyczne.</p> <p>-Jak się podobają te brązowe w zielone-żółte paseczki?</p> <p>-W sam raz pasują do jego nowego ubrania. O, to akurat jego rozmiar. Przepraszam, ile kosztują te skarpety?</p> <p>S: 29 złotych. Płaci pani u mnie. Czy to wszystko?</p> <p>-Tak. Dziękuję.</p>
---	--

<p>-Dzień dobry. Chciałbym kupić sobie ubranie.</p> <p>-Czy to ma być garnitur wizytowy?</p> <p>-Nie, chodzi mi o ubranie sportowe. Czy jest rozmiar 52-gi?</p> <p>-Przykro mi, ale nie ma.</p> <p>-Szkoda, a kolorowe cienkie rajstopy? Chcę kupić żonie podarunek.</p> <p>-Zaraz zobaczą. Powinny jeszcze być piątki w kolorze zielonym i liliowym.</p> <p>-Biorę obydwie pary. Ile płacę?</p> <p>-160 złotych.</p>	<p>-Proszę mi pokazać to palto.</p> <p>-Proszę bardzo.</p> <p>-Czy mogę przymierzyć?</p> <p>-Oczywiście.</p> <p>-To jest mi za duże. Proszę mi dać rozmiar mniejszy.</p> <p>-Jaki numer pan nosi?</p> <p>-50-ty.</p> <p>-Proszę przymierzyć to czarne palto.</p> <p>-To jest za ciemne. Chciałbym kupić szare albo zielone palto.</p> <p>-Przykro mi, ale nie mamy tego w sprzedaży. Czy nie mógłby pan przyjść jutro albo pojutrze?</p> <p>-Dziękuję, wtedy przyjdę pojutrze.</p>
---	--

<p>-Dlaczego nie przyszliście wczoraj wieczorem do kawiarni?</p> <p>-Bardzo przepraszam, przypadkowo byliśmy w Teatrze Polskim na sztuce Mickiewicza "Dziady".</p> <p>-Czy spodobało się pani Kalinowskiej przedstawienie?</p> <p>Tak. Gra aktorów była znakomita. Jak często pan chodzi do teatru?</p> <p>-Niestety, bardzo rzadko, nie mam czasu.</p>	<p>-Jak pani spędza wolny czas?</p> <p>-Ja się pasjonuję turystyką. A pani?</p> <p>-Ja bardzo lubię tańczyć. Czy pani podobają tańce współczesne?</p> <p>-Obawiam się, że nie. Ja nie umiem tańczyć.</p>
---	--

<p>-Dzień dobry, pani Irena! -Dzień dobry, pan Tadeusz! -Dokąd idzie pani? -Idę do muzeum, chcę obejrzeć kolekcję wyrobów ze szkła. -A, to już widziałem. Teraz chcę obejrzeć kolekcję numizmatyki, interesują mnie też kolekcje rękopisów starożytnych i rycin. Czy mogę zapraszać panią na wystawę? -Nie mam nic przeciwko.</p>	<p>-Czy pan interesuje się sportem? -Tak. Interesuję się sportem, ale nie uprawiam żadnego. -Jaki rodzaj sportu panu podoba się najwięcej? -Podoba mi się koszykówka. Czy pan uprawia sport? -Oczywiście! Uprawiam siatkówkę i pływanie. Pływam stylem kraulem. -O, to bardzo dobrze! Chciałbym odwiedzić basen pływacki. -Więc pójdziemy jutro!</p>
--	--

2. Uzupełnijcie dialogi:

<p>-.....? -Mam na imię Danuta. A.....? -Jestem Urszula. -.....? -Mi też.</p>	<p>-Jak się masz? -..... -Co słychać? -..... -To dobrze! Pa!</p>
<p>-.....? -Nazywam się Kowalski. -.....? -Dobrze, dziękuję. A pan? -.....</p>	<p>-Cześć, Dorotko! -.....! -Jak leci? -..... -To wspaniałe!</p>

<p>-.....? -Tak, mam ojca. -.....? -Pracuje w szkole. A kim jest twój ojciec ? -.....</p>	<p>-Ile lat ma pani matka? -..... -Czy pani ma siostrę? -..... -A moja siostra jest starsza ode mnie o 3 lata.</p>
<p>-.....? -Mój brat jest brunetem. -.....? -Bardzo wesoły. -..... -To szkoda.</p>	<p>-Gdzie mieszka twoja rodzina? -..... -Czy masz koza albo psa? -..... A ty? -Mam papugę. Ma na imię Toś. -.....</p>

<p>- Który jest dzisiaj? - Dziś ...</p>	<p>1 VI; 2 VII; 5 X; 10 III; 7 XI; 12V; 8 I; 4 IX.</p>
--	--

<p>- Czy możesz mi podać dzisiejszą gazetę? - Proszę bardzo. - To jest wczorajsza gazeta. Wczoraj ... .., a dziś .....</p>	<p>13 I - 14 I; 20 V - 21 V; 15 X - 16 X; 9 XII - 10 XII; 30 VIII - 31 VIII; 21 II - 22 II..</p>
--	--

<p>- Którego jest dzisiaj? - Trzeciego czerwca. - A jaki dziś jest dzień? - Środa.</p>	<p>18 V - piątek; 26 VII - środa; 16 XI - sobota; 13 I - niedziela; 7 III - czwartek; 22 VIII - poniedziałek.</p>
---	--

<p>- Jak myślisz, czy Agnieszka ma ...? - Ona ma ... .</p>	<p>siostra - 2 (siostra); koleżanka - 3 (koleżanka); pies - 2 (pies); kot - 3 (kot); papuga - 2 (papuga); słownik - 4 (słownik); podręcznik - 3 (podręcznik).</p>
--	---

3. Zamiast kropek wstawcie odpowiednie zwroty:

- nigdy w życiu ,
- przykro mi,
- to miło z twojej strony,
- miło mi,
- czy możemy mówić sobie po imieniu?,
- co słychać?

Ewa spotyka na ulicy kolegę, Jurka.

Jurek - Cześć Ewa! ..... ?

Ewa - Dziękuję, wszystko dobrze, a u ciebie?

J. - Też dobrze. To jest moja żona. Ula.

Ula - Urszula Danicka.

E. - ..... . Ewa Zielska. Długo jesteście małżeństwem?

J. - Rok. Dwa dni temu obchodziliśmy rocznicę ślubu... wiecie co? Zapraszam was na kolację.

E. - ..... . Dokąd pójdziemy?

J.- Tu niedaleko jest bardzo ładna restauracja chińska. Możemy tam pójść.

U. - To fajnie. Jeszcze ..... nie byłam w restauracji chińskiej.

W restauracji

J. - Na co macie ochotę?

E. - Ja chcę wołowinę z ryżem i z warzywami. A pani?

U. - Ja mam ochotę na cielęcinę z sosem ananasowym... ..... - jestem Urszula.

E. - Chętnie, mam na imię Ewa.

Kelnerka - Czym mogę służyć?

J. - Proszę jedną wołowinę z ryżem i z warzywami i dwie cielęciny z sosem ananasowym.

K. - ....., nie ma sosu ananasowego, jest tylko pomarańczowy.

Jurek – Może być.

K. - Czy to wszystko?

J. – Jeszcze trzy soki owocowe.

K. – Proszę bardzo.

Teksty i ćwiczenia

Jurek ma dziewczynę

Jurek Nowak, syn pani Danuty i pana Leszka, jest studentem. Studiuje historię sztuki w Toruniu. Mieszka w domu akademickim. Szkolny kolega Jurka, Romek, studiuje prawo w Krakowie. Jurek pisze list do Romka:

List pierwszy

Maj

Mój drogi Romku!

Mam dziewczynę. Jest wspaniała! Ma na imię Zofia. Żenię się! Nie wierzysz? To poważna sprawa! Zofia jest śliczna: jest wysoką blondynką (ty wiesz, że lubię tylko blondynki), ma krótkie i bardzo jasne włosy, jest bardzo zgrabna i ma długie, szczupłe nogi.

A jaka twarz! - rysy regularne, nos grecki, piękne zęby i usta, a oczy duże, niebieskie. Co jeszcze mogę dodać? Zofia jest elegancka, bardzo miła i ma przyjemny głos. Po prostu ideał! Po co się zastanawiać? Żenię się już! Na ślub oczywiście zapraszam. Dokładną datę podam jeszcze. Wiwat stan małżeński!

Serdecznie Cię pozdrawiam - Twój Jurek.

Drugi list Jurka

Listopad

Kochany Romku! Pytasz, kiedy mój ślub. Sprawa już jest nieaktualna. Wiesz, że jestem rozsądnym człowiekiem i nic nie robię pośpiesznie. Niestety, Zofia nie nadaje się na żonę. Ma trudny charakter. Mówi za dużo, a słuchać nie lubi. Uważa, że zawsze ma rację. Poza tym ma chyba dwie lewe ręce, bo nic nie umie gotować. A ja lubię smacznie jeść. Urodę ma też przeciętną: blondynka (wiesz dobrze, że lubię brunetki), włosy rzadkie, nogi chude. Głowa za mała, szyja za krótka, nos za duży i oczy bezbarwne. Co tu zresztą można dodać? Sprawa jest jasna: ja zostaję nadal kawalerem, a Zofia – panną. Wiwat wolny stan!

Serdeczne pozdrowienia przesyła Jurek.

Ćwiczenia

Ćw. 1. Odpowiedzcie na pytania do tekstu: 1. Czy Zofia jest śliczna? 2. Jakie włosy ma Zofia? 3. Zofia ma długie czy krótkie nogi? 4. Czy Zofia umie gotować? 5. Dlaczego Zofia nie nadaje się na żonę? 6. Czy Jurek ma rację?

Ćw. 2. Przeróbcie zdania na liczbę mnogą: 1. Tu jest wysoka blondynka. 2. Mam przyjemny głos. 3. Tam jest wspaniała dziewczyna. 4. Ona ma trudny charakter. 5. On ma długi nos.

Ćw. 3. Przetłumaczcie na język polski: Катарина – прелестная девушка. Она высокая и красивая брюнетка. У нее правильные черты лица, большие карие глаза, греческий нос, белоснежные зубы. У Катарины очень приятный голос. Что можно еще добавить? Катарина великолепна!

Ćw. 4. Opiszcie wygląd zewnętrzny i cechy charakteru koleżanki lub kolegi.

Moja rodzina

Nazywam się Janusz Zalewski. Mam 20 lat. Studiuję na Uniwersytecie, jestem studentem trzeciego roku filologii słowiańskiej. Moi rodzice są jeszcze młodzi. Mama ma 45 lat, ale wygląda młodziej. Pracuje w szkole jako nauczycielka. Ojciec jest starszy od mamy. Ma niewiele ponad 50 lat. Pracuje w fabryce maszyn jako miechanik.

Mam jeszcze rodzeństwo: dwie siostry i brata. Anna jest starsza ode mnie o 3 lata. Skończyła medycynę i pracuje jako lekarka w ośrodku zdrowia. Jest mężatką, za mąż wyszła 2 lata

temu. Niedawno urodziła dwie córeczki - bliźniaczki. Moja druga siostra jest najmłodsza w rodzinie. Ma na imię Barbara. Nie ma jeszcze dwunastu lat. Chodzi do szkoły podstawowej.

Staszek skończył niedawno 17 lat. Mieszka z nami jeszcze babcia, matka ojca. Ma ponad 70 lat.

Mój dziadek i babcia ze strony matki już dawno umarli. Mama była sierotą. Nie ma bliższych krewnych: braci i sióstr, ani dalszych: kuzynów i kuzynek. Mam natomiast krewnych ze strony ojca: dwóch wujków i ciotkę. Jeden z wujków pracuje w kopalni w Chorzowie jako górnik, drugi z zawodu jest kierowcą.

Bardzo lubimy rodzinne spotkania.

Ćwiczenia

Ćw. 1. Odpowiedzcie na pytania do tekstu: 1. Ile lat ma Janusz? 2. Gdzie studiuje Janusz? 3. Gdzie pracują matka i ojciec? 4. Czy ojciec jest starszy od mamy? 5. Jak nazywa się starsza siostra? 6. Czy starsza siostra jest mężatką? 7. Czy ona ma dzieci? 8. Kto w rodzinie skończył medycynę? 9. Kto chodzi do szkoły podstawowej? 10. Czy Janusz ma babcię? 11. Jakich krewnych ze strony ojca ma Janusz?

Ćw. 2. Opowiedzcie o sobie odpowiadając na pytania: 1. Jak masz na imię? 2. Ile masz lat? 3. Czy jesteś studentem? 4. Czy babcia i dziadek jeszcze żyją? 5. Czy masz brata? 6. O ile lat jesteś starszy (młodszy) od swego brata (siostry)? 7. Czy masz siostrę? 8. Czy twoja siostra chodzi do szkoły? 9. Czy masz liczną rodzinę?

Ćw. 3. Odpowiedzcie na pytania przecząco:

Przykład: Twój kuzyn jest wysokiego wzrostu?

-Nie, on jest niskiego wzrostu.

1. Twój brat jest starszy od ciebie? 2. To jest silny mężczyzna? 3. Ona ma wijące włosy? 4. To jest pracowity student? 5. Czy on jest wyższy od ciebie? 6. To dziecko jest chude? 7. Ty masz słabe ręce? 8. Ona jest blondynką? 9. On ma spokojnie spojrzenie? 10. Czy jego ojczym jest w podeszłym wieku?

Krystyna i jej dzień

Grudzień jest ostatnim miesiącem roku. Zawsze w grudniu jeden zdolny naukowiec dostaje nagrodę od Ministra Edukacji. W tym roku laureatką tej nagrody jest Krystyna Lotek. Jest ona farmaceutką, zajmuje się nowymi lekarstwami. Pracuje w Instytucie Farmacji. Ma 28 lat, męża i dziecko. Jest bardzo pracowita.

We wtorek wieczorem Krystyna jest w telewizji. Ma odpowiadać na pytania dziennikarza - Piotra, brata Ewy. Telewizja zawsze robi wywiad z laureatem nagrody Ministra Edukacji.

Piotr - Dzień dobry. Jest pani laureatką nagrody Ministra Edukacji. Czy cieszy się pani z tej nagrody?

Krystyna - Oczywiście, bardzo się z niej cieszę, ale jestem nią zaskoczona. Jest to dla mnie i dla mojej rodziny miła niespodzianka.

P. - Jest pani doskonałą specjalistką. Musi być pani bardzo zdolna.

K. - Nie wiem, czy jestem zdolna. Dużo pracuję.

P. - Jak wygląda pani dzień?

K. - Mój dzień? Wstaję rano, o 6⁰⁰. Wtedy budzi się też mój mąż, a o 6¹⁵ - córka. Robię dla niej śniadanie. W tym czasie mój mąż myje się i goli. Potem my, to znaczy ja i mąż jemy śniadanie. Później ja idę do łazienki. Myję się zawsze bardzo długo. O 7⁰⁰ ubieram się, maluję, ubieram córkę i wychodzimy z domu.

P. - Ile lat ma pani córka?

K. - Pięć. Jest już, na szczęście, dość duża... Wychodzimy z domu i idę z córką do przedszkola. Potem jadę do pracy.

P. O której zaczyna pani pracę?

K. O 8⁰⁰. Staram się być punktualna. Nie lubię się spóźniać.

P. Co pani robi w pracy?

K. Jak to: co? Pracuję!

P. To znaczy?

K. To znaczy - robię doświadczenia w laboratorium, rozmawiam z lekarzami, piszę artykuły.

P. - Gdzie pani je obiady - w domu czy w pracy?

K. - Oczywiście, w domu.

P. - A kto gotuje - pani czy mąż?

K. - Czasami ja, czasami mąż, natomiast ja zawsze myję naczynia. Mąż bardzo nie lubi sprzątać kuchni.

P. - Ma pani na to czas?

K. - Oczywiście, mam przecież normalną rodzinę i jestem przecież zwykłą kobietą.

P. - Ale nie każda zwykła kobieta dostaje nagrodę ministra.

K. - Ma pan rację, ale ja lubię pracować i chyba mam szczęście. Myślę, że dlatego jestem laureatką tej nagrody.

P. - Ale kiedy zajmuje się pani pracą naukową? Przecież kiedy kończy pani myć naczynia jest godzina 17⁰⁰!

K. - Tak, kiedy kończę sprzątać kuchnię jest około 17⁰⁰. Potem czytam gazetę, zajmuję się córką i czytam artykuły farmaceutyczne. Kolację dla córki robi mąż, on ją też myje i córka idzie spać. Później jemy razem z mężem kolację, rozmawiamy, ja trochę czytam, czasami oglądam jakiś film w telewizji. Idziemy spać około 22³⁰.

P. - To dość wcześnie.

K. - Przecież wstajemy wcześnie, o 6⁰⁰.

P. - Pani dzień wygląda normalnie. Jest to normalny dzień zwykłej kobiety.

K. - Przecież ja jestem zwykłą kobietą i mam zwykłą rodzinę.

P. - Teraz mamy grudzień. Co chce pani robić w przyszłym roku?

K. - Na wiosnę mam mieć dziecko. Jestem w ciąży.

P. - To wspaniale! Kiedy ma pani mieć dziecko?

K. - W maju. Od stycznia mam pracować nad nowym lekarstwem dla dzieci.

P. - Czy jest pani zadowolona z pracy?

K. - Tak, bardzo. Z życia prywatnego też.

P. - To miło, że pani to mówi. Myślę, że pani mąż i córka cieszą się z tego.

K. - Też tak sędzę.

P. - Dziękuję pani za wywiad i życzę szczęścia.

K. - Dziękuję bardzo.

Od kiedy do kiedy? (od + Gen. .... do + Gen.)

Od której do której?

Od 8⁰⁰ do 10⁰⁰ -od ósmej do dziesiątej

Od 3⁵⁰ do 8²⁰ -od za dziesięć czwartą do dwadzieścia po ósmej

Od 5³⁰ do 9⁵⁵ -od wpół do szóstej do za pięć dziesiątą

Od poniedziałku do piątku

Od stycznia do maja

Od wczoraj do dzisiaj

KTÓRA GODZINA?	O KTÓREJ (GODZINIE)?	KTÓRA GODZINA?	O KTÓREJ (GODZINIE)?
1 ⁰⁰ - (jest) pierwsza	o pierwszej	3 ⁰⁵ - (jest) pięć po trzeciej	pięć po trzeciej
2 ⁰⁰ - (jest) druga	o drugiej	17 ²⁰ - (jest) dwadzieścia po piątej	dwadzieścia po piątej
3 ⁰⁰ - (jest) trzecia	o trzeciej	6 ³⁰ - (jest) wpół do siódmej	o wpół do siódmej
4 ⁰⁰ - (jest) czwarta	o czwartej	19 ⁵⁰ - (jest) wpół do ósmej	o wpół do ósmej
5 ⁰⁰ - (jest) piąta	o piątej	9 ⁵⁵ - (jest) za pięć dziesiąta	za pięć dziesiąta
6 ⁰⁰ - (jest) szósta	o szóstej	13 ⁴⁰ - (jest) za dwadzieścia druga	za dwadzieścia druga
7 ⁰⁰ - (jest) siódma	o siódmej	UWAGA	
8 ⁰⁰ - (jest) ósma	o ósmej	5 ⁰¹ - (jest) minutą po piątej	minuta po piątej
9 ⁰⁰ - (jest) dziewiąta	o dziewiątej	6 ⁵⁹ - (jest) za minutę siódma	za minutę siódma
10 ⁰⁰ - (jest) dziesiąta	o dziesiątej	8 ⁰² - (jest) dwie po ósmej (dwa po ósmej)	dwie po ósmej (dwa po ósmej)
11 ⁰⁰ - (jest) jedenasta	o jedenastej	3 ⁵⁸ - (jest) za dwie czwarta (za dwa czwarta)	za dwie czwarta (za dwa czwarta)
12 ⁰⁰ - (jest) dwunasta	o dwunastej	15 minut = kwadrans	
15 ⁰⁰ - (jest) trzynasta	o trzynastej	OFICJALNIE MÓWIMY:	
14 ⁰⁰ - (jest) czternasta	o czternastej	1 ¹⁵ - (jest) pierwsza piętnaście	o pierwszej piętnaście
15 ⁰⁰ - (jest) piętnasta	o piętnastej	17 ⁰⁵ - (jest) siedemnasta pięć	o siedemnastej pięć
16 ⁰⁰ - (jest) szesnasta	o szesnastej	9 ⁷⁰ - (jest) dziewiąta trzydzieści	o dziewiątej trzydzieści
17 ⁰⁰ - (jest) siedemnasta	o siedemnastej	14 ³⁰ - (jest) czternasta trzydzieści	o czternastej trzydzieści
18 ⁰⁰ - (jest) osiemnasta	o osiemnastej	8 ⁵⁰ - (jest) ósma pięćdziesiąt	o ósmej pięćdziesiąt
19 ⁰⁰ - (jest) dziewiętnasta	o dziewiętnastej	15 ⁴⁰ - (jest) piętnasta czterdzieści	o piętnastej czterdzieści
20 ⁰⁰ - (jest) dwudziesta	o dwudziestej		
21 ⁰⁰ - (jest) dwudziesta pierwsza	o dwudziestej pierwszej		
22 ⁰⁰ - (jest) dwudziesta druga	o dwudziestej drugiej		
23 ⁰⁰ - (jest) dwudziesta trzecia	o dwudziestej trzeciej		
24 ⁰⁰ - (jest) dwudziesta czwarta	o dwudziestej czwartej		
12 ⁰⁰ - południe	w południe		
24 ⁰⁰ - północ	o północy		

Ćwiczenia

Ćw. 1. Odpowiedzcie na pytania: 1) Od której do której Krystyna je śniadanie? (6³⁰ - 6⁴⁰) 2) Od której do której Krystyna się myje? (6⁴⁰ - 7⁰⁰) 3) Od której do której Krystyna się ubiera? (7⁰⁰ - 7⁰⁵) 4) Od której do której Krystyna się maluje? (7⁰⁵ - 7¹⁵) 5) Od której do której Krystyna ubiera córkę? (7¹⁵ - 7²⁵) 6) Od której do której Krystyna jest w pracy? (8⁰⁰ - 15⁰⁰) 7) Od której do której Krystyna

i jej rodzina jedzą obiad? (16¹⁵ - 16³⁰) 8) Od której do której Krystyna myje naczynia? (16³⁰ - 17⁰⁰) 9) Od której do której Krystyna czyta gazetę? (17⁰⁰ - 17³⁰) 10) Od której do której Krystyna zajmuje się córką? (17³⁰ - 18⁰⁰) 11) Od której do której Krystyna czyta artykuły? (18⁰⁰ - 18³⁰) 12) Od której do której Krystyna myje córkę? (19⁰⁰ - 19³⁰) 13) Od której do której Krystyna i jej mąż jedzą kolację? (20⁰⁰ - 20²⁰) 14) Od której do której Krystyna ogląda film? (20²⁰ - 22⁰⁵) 15) Od której do której Krystyna się myje? (22⁰⁵ - 22³⁰)

Ćw. 2. Opowiedzcie, co Krystyna i jej mąż robią przez cały dzień.

6 ⁰⁰ (wstawać) - o szóstej Krystyna wstaje.	15 ⁰⁰ (wychodzić z pracy) - .....
6 ¹⁵ (córka — wstawać) -	15 ³⁰ (być w domu) - .....
6 ²⁰ (robić śniadanie dla córki) -	16 ⁰⁰ (mąż - wracać z pracy) - .....
6 ²⁵ (mąż - myć się i golić się) -	16 ¹⁵ (jeść obiad) - .....
6 ³⁰ (jeść śniadanie) -	16 ³⁰ (myć naczynia) - .....
6 ⁴⁰ (myć się) -	17 ⁰⁰ (czytać gazetę) - .....
7 ⁰⁰ (ubierać się) -	17 ³⁰ (zajmować się córką) - .....
7 ⁰⁵ (malować się) -	18 ⁰⁰ (czytać artykuły naukowe) - .....
7 ¹⁵ (ubierać córkę) -	18 ³⁰ (robić kolację dla córki) - .....
7 ²⁵ (wychodzić z domu) -	19 ⁰⁰ (myć córkę) - .....
7 ⁴⁰ (Krystyna i córka - być w przedszkolu) -	19 ³⁰ (córka - iść spać) - .....
.....	20 ⁰⁰ (jeść kolację z mężem) - .....
8 ⁰⁰ (być w pracy) -	20 ²⁰ (oglądać film w telewizji) - .....
8 ³⁰ (robić doświadczenia w laboratorium) -	22 ⁰⁵ (myć się) - .....
.....	22 ³⁰ (iść spać) - .....
10 ¹⁵ (rozmawiać z lekarzami) -	
11 ⁴⁵ (pisać artykuł) -	
12 ²⁰ (robić doświadczenia) -	

W biurze turystycznym

Klient - Dzień dobry. Czy organizują państwo jakieś wycieczki po Polsce?
 Urzędniczka - Tak, mamy wycieczki do Krakowa, Gdańska i Poznani.
 Kl. - A kiedy zaczynają się te wycieczki?
 Urz. - Do Krakowa i Poznania - w piątek rano, a do Gdańska - w czwartek. Wszystkie kończą się w niedzieli wieczorem.
 Kl. - Dobrze ... A czy są jeszcze wolne miejsca na wycieczkę do Krakowa na ten piątek?
 Urz. - Tak.
 Kl. - A jaki jest program tej wycieczki?
 Urz.- Grupa ma zwiedzać miasto z przewodnikiem: pierwszego dnia - Stare Miasto, a potem Wawel i inne zabytki.
 Kl. - A co to jest Wawel?
 Urz. - To jest zamek królewski.
 Kl. - Wie pani ... jestem cudzoziemcem, nie znam dobrze historii Polski. Kraków jest chyba bardzo starym miastem, prawda?
 Urz. - Tak, to jest dawna stolica Polski.
 Kl. - A czy mają państwo przewodnika z językiem niemieckim? Chcę pojechać na tę wycieczkę z żoną, a ona nie zna polskiego.
 Urz. - Tak, oczywiście.
 Kl. - A gdzie są noclegi?
 Urz.- W hotelu "Cracovia". To bardzo dobry hotel.
 Kl. - Dobrze ... A ile to kosztuje?
 Urz. - 100 złotych od osoby.
 Kl. - Ta wycieczka zaczyna się w piątek, prawda?
 Urz. - Tak, w piątek rano. Autokar odjeżdża o 7⁰⁰, a przyjeżdża do Krakowa o 11³⁰.

Kl. - A kiedy wracamy do Warszawy?

Urz. - W niedzielę wieczorem.

Kl. - Dobrze, proszę dwa miejsca na tę wycieczkę.

Urz. - Proszę bardzo.

Ćwiczenia

Ćw. 1. Odpowiedzcie na pytania do tekstu: 1. Kiedy zaczynają się wycieczki? 2. Kiedy kończą się? 3. Co to jest Wawel? Gdzie znajduje się? 4. Jakie miasto jest dawną stolicą Polski? 5. Co grupa ma zwiedzać pierwszego dnia? 6. Czy żona zna język polski? 7. Ile kosztuje ta wycieczka? 8. O której odjeżdża autokar? 9. O której przyjeżdża do Krakowa? 10. Kiedy grupa wraca do Warszawy?

Ćw. 2. Przetłumaczcie na język polski: 1. Я хочу поехать в Варшаву, но не знаю, сколько это стоит. 2. Мы поедem в Краков в субботу утром. 3. Есть еще места на экскурсию в Познань? 4. Я не знаю польского, я иностранец. 5. В первый день группа будет осматривать центр города. 6. У Вас есть гид, знающий русский язык? 7. Когда начинается экскурсия? 8. Когда мы вернемся? 9. Где мы будем ночевать?

Ćw. 3. Napiszcie opowiadanie na jeden z tematów «Moje ulubione miasto», «Chcę pojechać do...», «Lubię swoje miasto».

Przed urlopem

Jest połowa czerwca. Za pięć dni Michał i jego żona Halina wyjeżdżają na urlop. Dziś Michał i Halina oglądają swoją garderobę i wybierają, co wziąć ze sobą, co włożyć na drogę.

Nazajutrz Halina sama poszła do sklepu, bo Michał nie miał czasu. W centrum handlowym weszła przede wszystkim na drugie piętro do działu ubrań. Poprosiła o suknię w kolorze granatowym lub niebieskim. Ekspedientka pokazała jej dużo ładnych sukienek. Jedna, jasnogranatowa w duże kwiaty, bardzo się jej spodobała. Przymierzyła ją. "Suknia dobrze leży i jest mi w niej do twarzy. Trzeba ją będzie kupić."

Prócz sukni kupiła sobie szarą spodnicę i dwie bluzki: białą i różową. Potem kupiła dla Michała kilka par skarpetek, chustki do nosa, jasny krawat, kilka koszulek, a dla siebie pończochy.

Po dwóch dniach kupili wszystko, co im było potrzebne, nie zapomnieli nawet o mydle, proszku do zębów i wodzie kolońskiej. Perfum Halina nie lubi. W ostatniej chwili Michał przypomniał sobie, że trzeba jeszcze kupić szczotkę do ubrania i szczoteczkę do zębów.

Wieczorem w przeddzień wyjazdu sprawdzali, czy nie zapomnieli, czy wszystko włożyli do walizek, bo nazajutrz nie będą mieli czasu. Pociąg odchodzi wcześniej, o dziewiątej dwadzieścia.

Ćwiczenia

Ćw. 1. Odpowiedzcie na pytania do tekstu: 1. Kiedy Michał i Halina wyjeżdżają na urlop? 2. Dlaczego Halina poszła do sklepu sama? 3. Gdzie w domu towarowym znajduje się dział gotowych ubrań? 4. Jaka sukienka bardzo się spodobała Halinie? 5. Co kupiła Halina prócz sukni? 6. O czym nie zapomnieli Michał i Halina? 7. Co przypomniał sobie Michał w ostatniej chwili? 8. O której odchodzi pociąg?

Ćw. 2. Dokończcie zdania: 1. Chciałam pójść jeszcze do działu obuwia, ale... 2. Potrzebna mi jest.... 3. Kupiłam sobie kilka par jasnych jedwabnych pończoch, ale zapomniałam .... 4. Na pierwszym piętrze centrum handlowego można kupić.... 5. Matka kupiła Michałowi ...

Ćw. 3. Przetłumaczcie na język polski: 1. Это платье мне идет. 2. Мне нужна новая коричневая сумка. 3. Ты не помнишь, взяла ли я светлые чулки? 4. Мое старое пальто мне коротко. Я хочу купить себе новое, черное или красное. 5. Зачем ты купил 5 носовых платков? Это слишком много.

W stołówce studenckiej

Każdego dnia w przerwie obiadowej wybieramy się do naszej studenckiej stołówki. Przy wejściu do stołówki znajduje się szatnia. Stołówka studencka zajmuje przestronną i jasną salę na

parterze, pracownicy naukowcy stołują się w niewielkiej sali na piętrze. Po zajęciu miejsca przy stoliku każdy bierze tacę i sztucce. W jadłospisie są zazwyczaj do wyboru 2-3 drugie dania i 2-3 zupy. Dania bezmięsne bywają czasami dwa razy w tygodniu. Moi koledzy nie bardzo są wtedy zadowoleni i najczęściej biorą kurczaka.

Ja bardzo lubię potrawy mączne i najbardziej się cieszę, gdy są kluski z kapustą, racuchy, pyzy, pierogi leniwe czy naleśniki. Żałuję zawsze, że nie przyrządza się w stołówce kniedli, kołdunów i omletów. Hania bierze jaja sadzone lub gotowane, placki ziemniaczane czy kaszanke, której ja nie cierpię.

Chłopcy w takie dni zjadają podwójne porcje zupy – grochówki, kapuśniaki, rosółu albo krupniku. Głodni i źli wychodzą ze stołówki, gdy w dni bezmięsne w zestawie są zupy owocowe.

Moje ulubione zupy to żurek, flaczki, grzybowa i barszcz zabieleny. Hania przepada za zupami jarzynowymi – pomidorową, ogórkową, fasolową. Późną wiosną pojawiają się częściej zupy «zielone» – koperkowa, szczawiowa, kalafiorowa, szparagowa, zupa z zielonego groszku, kapuśniak ze słodkiej kapusty.

Wybór drugich dań jest w stołówce znaczne uboższy. Najczęściej powtarzają się: kotlet schabowy, kotlet mielony, pieczeń wieprzowa, stek. Rzadziej trafiają na nasz stół zrazy zawijane, gulasz, wątróbka. Pomarzyć możemy o dziczyźnie, befsztyku, rumsztyku. Nigdy nie narzekamy na dodatki do drugich dań. Przez cały rok są gotowane warzywa – brukselka, kalafior, modra kapusta, marchewka, fasolka, szpinak, zielony groszek czy czerwone buraczki. Sałata, mizeria ze świeżych ogórków, sałatki z rzodkiewek, pomidorów pojawiają się już w lutym czy marcu.

Zestaw obiadowy zwykle dopełnia kompot, jabłko, kisiel czy budyń, maślanka lub rzadziej – ciastko i herbata.

Po skończonym posiłku odnosimy brudne naczynia, ubieramy się w szatni i spieszymy na zajęcia.

Ćwiczenia

Ćw. 1. Odpowiedzcie na pytania do tekstu: 1. Gdzie studenci jedzą obiady? 2. Jakie dania są w jadłospisie w dni bezmięsne? 3. Co najbardziej lubi Hania? 4. Jakie zupy lubią chłopcy? 5. Jakie znasz zupy jarzynowe? 6. Jakie dodatki podaje się w stołówce do drugich dań? 7. Co bywa na deser?

Ćw. 2. Utwórzcie zdania wykorzystując podane nazwy: kasza manna, kasza jęczmienna, mąka ziemniaczana, suszone grzyby, przyprawa do zup, proszek do pieczenia, cukier.

Ćw. 3. Dodajcie odpowiednie formy liczby mnogiej: 1. (Pracownik naukowy) stołują się w niewielkiej sali na piętrze. 2. (Mój kolega) nie bardzo są wtedy zadowoleni. 3. Ja bardzo lubię (potrawa mączna). 4. (Chłopiec) w takie dni zjadają podwójne porcje zupy. (Głodny) i (źły) wychodzą ze stołówki, gdy w dni bezmięsne w zestawie są (zupa owocowa).

Ćw. 4. Przetłumaczcie na język polski: 1. Я очень люблю мясные блюда. 2. Моя подруга в столовой всегда берет кислые щи. 3. Какие блюда ты любишь? 4. Твой отец ест цветную капусту? 5. Что в вашей семье готовят в праздники?

Ćw. 5. Napiszcie opowiadanie na temat «Moje ulubione potrawy» podając sposób ich przygotowania.

Choroby

Mam 21 lat i czuję się zupełnie zdrowy. Nie mogę wyobrazić, że kiedyś byłem chorym dzieckiem. W wieku dwu lat miałem zapalenie płuc, potem długo i ciężko chorowałem na koklusz.

W przedszkolu zaraziłem się świnką. Mając pięć lat złamałem rękę i zwichnąłem nogę w stawie kolanowym.

Ponieważ mało przebywałem na świeżym powietrzu, byłem blady i nie miałem apetytu.

Zawsze chorowałem w domu, nigdy nie leżałem w szpitalu, ponieważ moi rodzice i wszyscy nasi krewni są lekarzami z dziada pradziada. Mój dziadek był rentgenologiem, babcia

położną, moja mama jest dentystą, a ojciec chirurgiem. Jedna moja ciocia jest pediatrą, a druga internistą. Wśród naszych krewnych i znajomych są psychiatrzy, dermatolodzy, ginekolodzy i lekarze chorób usznych.

Pamiętam, że zawsze przed snem mierzyłem temperaturę, a kiedy budziłem się, znów dawano mi termometr. Wieczorem temperatura zwykle była podwyższona, a z rana najczęściej normalna, bo miałem chroniczne zapalenie migdałów. Dlatego rano zawsze płukałem gardło.

Gwałtowna zmiana zaszła dopiero wtedy, kiedy przyjechał do nas mój kuzyn, który pisał pracę doktorską na temat oddziaływania sportu na organizm. Kuzyn lubił powtarzać przysłowie "w zdrowym ciele zdrowy duch" i od razu zarządził: co rano zamiast termometru - ćwiczenia gimnastyczne, zamiast płukań - nacieranie zimną wodą, jak najwięcej świeżego powietrza, jak najmniej lekarstw, w dodatku - regularne uprawianie sportów.

Już od dziesięciu lat nie choruję, od dwu lat jestem studentem Akademii Wychowania Fizycznego. Pierwszy w rodzinie naruszyłem tradycję.

Ćwiczenia

Ćw. 1. Ułóżcie zdania, używając:

- a) imiesłowu odmiennego czynnego,
- b) imiesłowu nieodmiennego biernego.
- a) zażywać lekarstwo, płukać gardło, mierzyć temperaturę, leżeć w łóżku, chorować na głowę, głośno kichać;
- b) zamówić lekarstwo, złamać rękę, zwichnąć nogę, pokazać język.

Ćw. 2. Dokończcie zdania:

1. Nie mogę wyobrazić, że ... . 2. Długo leżałem w łóżku, bo ... . 3. Nie miałem apetytu, ponieważ ... . 4. Pamiętam, że ... . 5. Nigdy nie leżałem w szpitalu, ponieważ ... . 6. On nie mógł przyjść, dlatego że ... . 7. Nie mogę spać w nocy, bo ... . 8. Musi pani poleżeć w łóżku, ponieważ ... .

Ćw. 3. Odpowiedzcie na pytania:

1. Co powinno być w każdej apteczce domowej? 2. Kiedy ostatnio byłeś u dentysty? 3. Czy często chodzisz do przychodni? 4. Czy leżałeś kiedyś w szpitalu? 5. Na co chorowałeś w dzieciństwie? 6. Jakie znasz choroby zakaźne?

"Wróżka"

Była sobie raz pewna wdowa. Miała ona dwie córki. Starsza - była to wykąpana matka, zarówno z twarzy, jak i z usposobienia. Jedna i druga były tak nieuprzejme, tak zawsze odęte, że nie sposób było z nimi wytrzymać.

Młodsza córka, istny obraz ojca - była miła i uprzejma, a ponadto - rzadkiej piękności dziewczyna.

Że w ludziach podoba nam się najbardziej to, co nas samych przypomina, matka do głupoty kochała starszą córkę, niezwyčajny wstręt zaś czuła do młodszej. Kazała jej jadać w kuchni i pracować bez ustanku.

Biedne dziewczątko musiało dwa razy dziennie wędrować do strumienia po wodę i przynosić pełen dzban.

Gdy pewnego dnia młodsza córka stała nad brzegiem strumienia, ujrzała zbliżającą się kobiecinę, która podszedłszy poprosiła, aby dziewczyna dała jej się napić.

-Napijcie się matko - powiedziała piękna i wypłukawszy dzban, nabrała wody. Po czym podała dzban staruszce i podtrzymawała, gdy kobieta piła, aby miała w tym wygodę.

Gdy staruszka zaspokoili pragnienie, powiedziała:

-Jesteś piękna, miła i uprzejma. Chcę więc cię czymś obdarzyć.

A była to wróżka, która przybrała postać wieśniaczki, aby się przekonać o uprzejmości dziewczyny.

-Oto dar ci przeznaczam - ciągnęła dalej wróżka. - Za każdym razem, gdy z ust twych padnie słowo, razem z nim padnie kwiat lub klejnot.

Gdy tylko piękna dziewczyna przestąpiła próg domu, matka jęła na nią fukać, że tak późno powraca znad strumienia.

- Przebaczcie mi matko - odrzekła nieboraczka. - Zmarudziłam.

A gdy padły z jej ust słowa, wraz z nimi padły dwie róże i dwa wielkie diamenty.

- Co to takiego? - zawołała zdumiona matka. Albo mi się w oczach ćmi, albo .....naprawdę diamenty padają z ust tej dziewczyny! Jak to się dzieje, moja córko?

Pierwszy to raz nazwała ją swoją córką, a dziewczyna, sypiąc z ust diamentami, opowiedziała jej w prostocie ducha wszystko, co jej się przydarzyło.

Ćwiczenia

Ćw. 1. Wybierzcie właściwą odpowiedź dla zadań od 1 do 12.

1. Córka wdowy była:	2. Wszyscy w okolicy lubili:	3. Dom wdowy stał:
a) dumna, tchórzliwa, zarozumiała	a) wdowę	a) na górze
b) uśmiechnięta, miła, samolubna	b) córkę wdowy	b) niedaleko strumienia
c) dobra, uprzejma, miła	c) pasierbicę wdowy	c) daleko od strumienia
	d) żadnej z nich	d) nad rzeką
4. Wdowie pomagała w pracy:	5. Dokąd młodsza córka chodziła dwa razy dziennie?	6. Kogo spotkała młodsza córka nad strumieniem?
a) pasierbica	a) zbierać jagody	a) swoją siostrę
b) córka	b) do sklepu po chleb	b) ojca
c) wróżka	c) do strumienia po wodę	c) mieszkańców wsi
d) sąsiadka	d) paść gęsi	d) zbliżającą się staruszkę
7. Kim okazała się staruszka?	8. Ulubione miejsce wrózek to:	9. Za co wróżka nagrodziła dziewczynkę?
a) sąsiadką	a) domy na uboczu	a) za dobroć, uprzejmość i urodę
b) czarownicą	b) strumienie i potoki	b) tylko za urodę
c) wróżką	c) lasy i doliny	c) tylko za pomoc
d) zaczarowanym księciem	d) łąki pełne traw	d) bez powodu
10. Jaki dar otrzymała sierota od dobrej wróżki?	11. Jakie pouczenie wypływa z baśni?	12. Kto jest autorem baśni "Wróżki"?
a) piękny głos	a) trzeba słuchać się zawsze rodziców	a) H. Ch. Andersen
b) zaczarowane pantofelki	b) nie należy samemu chodzić nad strumień	b) J. i W. Grimmowie
c) padające z ust dwie róże i dwa wielkie diamenty	c) trzeba być uprzejmym i miłym w stosunku do innych	c) Jan Brzechwa
d) nie otrzymała żadnego daru	d) żadne	d) Charles Perrault

Ćw. 2. Wyszukajcie w tekście baśni uprzejme słowa młodszej córki i starannie je przepiszcie.

Ćw. 3. Ułóżcie zdania, korzystając z podanych niżej wyrazów.

- a) starszy, bardzo, wdowa, swoja, kochać, córka
b) jej, uprzejmość, przyjaciół, pasierbicy, zjednała, wielu
c) zawsze, ożenić się, miły, i, młody, uśmiechnięty, z, książkę, dziewczyna

Ćw. 4. Ułóżcie po jednym zdaniu, w którym zwrócić się grzecznie do kogoś w następujących sytuacjach:

- a) chcesz kogoś przeprosić
b) chcesz kogoś o coś poprosić
c) musisz czegoś komuś odmówić
d) ustępujesz miejsca starszej osobie, np. w autobusie

Ćw. 5. Po spotkaniu z królewiczem, piękna i miła pasierbica postanowiła urządzić bal dla swoich przyjaciół. Napiszcie tekst zaproszenia.

Pracy kontrolne

Praca kontrolna № 1

1. Użyjcie odpowiedniego przypadku:

a) Jestem (Polka).....; b) Janusz jest (dobry nauczyciel)....., pracuje w (szkoła podstawowa).....; c) Zosia i Hela są (pielęgniarka).....; d) Tadek jest (wysoki blondyn).....; e) Dorota jest (piękna panna).....; f) Paweł i Basia są (prawnik)....., pracuje na (firma)....., g) Wczoraj byłem w (Madryt).....; h) Czytam (nowa książka).....; i) Dyrektor już był w (Ameryka, Kanada).....

2. Uzupełnijcie dialogi:

-	Jaka jest Halina?	.....?
- Jestem policjantem. A pan?	.....	Nie, Edyta jest leniwa.
-	A jaki jest Jan?	.....?
	.....	Nie, Jan jest polakiem.

3. Przetłumaczcie na język polski:

Меня зовут Тадеуш. Моя фамилия Карпинский. Я водитель. Мою подругу зовут Хелена. Она красивая и добрая. Хелена учительница. Я поляк, а Хелена русская.

Praca kontrolna № 2

1. Powiedzcie, która teraz godzina:

6.20, 8.25, 10.13, 11.45, 12.01, 15.38, 18.17, 20.30, 21.11, 23.42.

2. Przetłumaczcie na język polski:

Сейчас 8.15 утра. Я встаю и умываюсь. В 8.30 я обычно завтракаю. В 9.00 я иду в университет на занятия. Сегодня вторник, и у меня занятия до 15.00. Обедаю я обычно дома, но сегодня нет времени. Вечером в 18.30 я иду изучать итальянский язык, я уже неплохо понимаю по-итальянски, но плохо говорю. Еще я должен купить новый словарь, потому что завтра у меня курсы английского в 17.50. Мне нравится учиться.

Praca kontrolna № 3

1. Podane zdania uzupełnijcie brakującymi słowami (koło, niedaleko od, zupełnie blisko, na prawo od, na lewo od, pośrodku, o krok od, obok, w pobliżu):

1. Kiosk z gazetami (znajdować się) .... naszego domu. 2. ....pomnika A.Puszkina (stać) grupa turystów. 3. Sklep z upomnikami (znajdować się) ....Domu Książki. 4. ...Uniwersytetu (być) Muzeum Zoologiczne. 5. .... widać stację metro. 6. Przystan (być) ...Mostu Pałacowego. 7. Dom Książki (znajdować się) ...Soboru Kazańskiego. 8. Kolumna Aleksandryjska (stać) ...Pałacu Zimowego. 9. ...wejścia do metro (znajdować się) kiosk z napojami chłodzącymi.

2. Podajcie antonimy: wejść, na prawo, kupić, blisko, syty, wschód, wyjeżdżać, szybko.

3. Z podanymi zwrotami i wyrażeniami ułóżcie zdania:

wolne miejsce, ustąpić miejsca, iść w górę lub w dół ulicy, ruchliwe skrzyżowanie, ślepy zaułek, korek uliczny, ruch prawostronny, ruch jednokierunkowy, orientować się w mieście, znak drogowy, kolejka elektryczna, wziąć taksówkę, zamówić taksówką telefonicznie, tablica pamiątkowa, pętla tramwajowa, jechać na gapę, godzina szczytu, wyskoczyć w biegu.

Praca kontrolna № 4

1. Uzupełnijcie dialogi.

- .....? -Dzień dobry, czego pan sobie -Słucham pana?
-Proszę kawałek dobrego życzy?
mięsa. -.....
-.....? -Proszę bardzo. Polecam albo krupnik albo
kapuśniak.
Proszę wolowinę. ....
..... Przykro mi, ale nie mamy Co na drugie danie?
? tego w sprzedaży. ....
Proszę 30 deka. .... Czy podać coś na deser?
..... Proszę. ....
? Tak. Ile płacę?
.....

2. Przetłumaczcie na język polski.

В субботу Марк обычно ходит в свое любимое кафе. Но сегодня у него праздник, и он решил пойти в ресторан с подружкой. Там они заказали 2 порции шампиньонов на закуску, борщ и томатный суп на первое, бигос и жареную курицу на второе, а на десерт – фруктовое желе и мороженое. Марк с удовольствием съел бы бифштекс по-татарски, но его не было в меню. Марк очень любит светлое пиво, поэтому он взял именно его. Подруга не любит пиво, поэтому она взяла бокал красного вина. Кофе и чай они не пили. Было очень вкусно.

3. Użyjcie odpowiedniej formy.

1. Trzeba postawić na stół 3 (talerz), 3 (nóż), 3 (łyżka), 3 (kielich), 3 (widelec). 2. Proszę mi dać półkilo (jabłko), 2 (tabliczka czekolady), 5 (litr piwa), kilo (parówka), 3 (bochenek chleba), 2 (kostka masła). 3. Poproszę o 2 (kompot z gruszek), 5 (sok pomarańczowy), 3 (porcja(lody)), 6 (butelka (piwo ciemne)).

Praca kontrolna № 5

1. Uzupełnijcie dialogi

- a) -Kiedy masz upłop?
-.....
-Dokąd chcesz pojechać?
-.....
-Co chcesz zwiedzić?
-.....
c) -Na jak długo pani wybiera się do Włoch?
-.....
-Czym pani pojedzie?
-.....
-Gdzie są noclegi?
-.....
- b) - Przepraszam, jak dojechać do hotelu „Warszawa”?
-.....
-Gdzie jest przystanek autobusowy?
-.....
-Dziękuję bardzo.
d) -Czy to miejsce jest wolne?
-.....
-Dokąd państwo jadą?
-.....
-O, to bardzo interesujące.
-.....?
-Jadę na urlop do Krakowa.

2. Przetłumaczcie na język polski

1. Сегодня мы уезжаем в Польшу. До вокзала мы поедem на такси. Наш поезд уходит в 16.30. Можно, конечно, лететь на самолете, но я люблю ездить на поезде: можно увидеть красивый пейзаж, старинный город, известный памятник. Мне также нравится путешествовать на автомобиле.

3. Proszę napisać, co pan (pani) wie o Polsce.

Frazy

ZNAJOMOŚĆ

Chciałbym pani się przedstawić.

Poznajmy się!

Przedstawmy się sobie!

Pozwoli pani, że się przedstawię?

Jak pan się nazywa?

Jak się nazywasz?

Jak (brzmi) pana nazwisko?

A pan jak ma na imię?

A panu jak na imię?

A ty jak masz na imię?

Panowie się nie znają...

pan Nowicki...

pan Kowalski

Zapoznajcie się...

Poznajcie się...

Poznaj się z panem N.

Przedstaw się panu N.

Bardzo mi miło!

Cieszę się bardzo z poznania pana (pani)!

To dla mnie wielki zaszczyt!

(My) już się znamy.

Skąd ja pana znam?

Skąd my się znamy?

Czy pan mnie (nie) poznaje?

Znam pana z widzenia

Znam pana ze słyszenia

POWITANIE

Dzień dobry!

Dobry wieczór!

Cześć!

Siemanko! (młodzieżowe)

Czołem!

Serwus!

Witamy!

Witajcie!

Witaj!

Witam pana (panią)!

Witam pana (panią) serdecznie!

Moje uszanowanie!

Dzień dobry (dobry wieczór) jeszcze raz.

Jak się państwo mają?

Co u pana (pani, państwa) słychać?

Jak (ci) leci?

Jak ci się powodzi?

ЗНАКОМСТВО

Я хочу (мне хотелось бы) с вами познакомиться

Давай (те) знакомиться!

Давайте представимся друг другу!

Позвольте представиться? Разрешите с вами познакомиться?

Как вас зовут?

Как тебя зовут?

Как ваша фамилия?

(А) вас (тебя) как зовут?

Вы незнакомы...

г-н Новицкий

г-н Ковальский

Познакомьтесь... (принято среди молодежи)

Познакомься с г-ном Н.

Очень приятно

(Мне) очень приятно с вами познакомиться!

Это для меня большая честь!

Мы уже знакомы.

Откуда я вас знаю?

Откуда мы знаем друг друга?

Вы меня (не) узнаете?

Ваше лицо мне знакомо.

Я о вас слышал.

ПРИВЕТСТВИЕ

Здравствуй! Здравствуй! Доброе утро!

Добрый день!

Здравствуй! Добрый вечер!

Привет!

Салют!

Здорово!

Добро пожаловать!

Приветствую вас!

Рад вас приветствовать!

Мое почтение (употребляется также при прощании).

Мы уже встречались.

Как (ваша) жизнь?

Как идут (ваши) дела?

Как (идет твоя) жизнь?

Как идут (твои) дела?

Co porabiasz?	Что поделываешь?
Co nowego?	Что нового?
Co u ciebie słyhać?	Что слышно?
Jak zdrowie?	Как здоровье?
Jak (twoje, cenne) zdrówko (zdróweczko)?	Как (твое, драгоценное) здоровьечко?
Jak pan (pani) się czuje?	Как вы себя чувствуете?
Jak pana (pani) samopoczucie?	Как ваше самочувствие?
Dziękuję, (u mnie wszystko) dobrze	Спасибо, (у меня все) хорошо.
Dziękuję, nieźle	Спасибо, неплохо.
Dziękuję, wszystko jak zwykle (bez zmian itp.)	Спасибо, нормально и т.п.
Wszystko gra	Все путем
Szafa gra	
Nieźle	Неплохо
Znośnie	Сносно
Wszystko po staremu	Все по-старому
Wszystko jak zawsze	Все как всегда
Nic się nie stało	Ничего не случилось
Niezbyt dobrze	Неважно
Okropnie	Скверно
Fatalnie	
Kiepsko	Отвратительно
Cieszę się, że pana (ciebie) widzę!	Я рад, что вижу вас (тебя)!
Dobrze, że pana (ciebie) spotykam!	Хорошо, что я вас (тебя) встретил!
Co za miłe spotkanie!	Какая приятная встреча!
Co za spotkanie!	Вот так встреча!
Co za (miła) niespodzianka!	Какая (приятная) неожиданность!
Kogo ja widzę!	Кого я вижу!
Kopę lat!	Сколько лет!
A, już jesteś!	А (ну) вот и ты!
Ach, to ty?	А, это ты!

POŻEGNANIE

Do widzenia!
 Do zobaczenia!
 Do rychłego zobaczenia!
 Do jutra!
 Żegnam pana (panią, państwa, was)!
 Żegnaj!
 Wszystkiego dobrego!
 Wszystkiego najlepszego!
 Bywaj (zdrow)!
 Pozwólcie, że się pożegnám!
 (To) na razie!
 (No to) pa!
 Do następnego!
 Tymczasem!
 Trzymaj się!
 Dobranoc!

Przepraszam bardzo!

PROSZANIE

Do свидания!
 До встречи!
 До скорой встречи!
 До завтра!
 Прощайте!
 Прощай!
 Всего хорошего!
 Всего наилучшего!
 Бывай (здоров)!
 Позвольте попрощаться!
 Пока!

Держись!
 Спокойной ночи!

Простите, пожалуйста!

Słuchaj! Słuchajcie!
Uwaga!
Proszę o chwilę uwagi!
Proszę państwa!
Przyjaciele!
Panie i panowie!
Tak? Słucham pana (panią)?
Słucham?
Co?
Czym mogę służyć?
O co chodzi?
Co takiego?
Proszę powtórzyć.
No?
Czego?
Nie wiem, proszę pana.
Tego to ja nie wiem.

Послушай! Послушайте!
Внимание!
Минуту внимания!
Господа!
Друзья!
Дамы и господа!
Да? Слушаю?
Да?
Что?
Чем могу служить?
В чем дело?
Что такое?
Повторите, пожалуйста.
Ну?
Чего тебе?
Не знаю.

GRATULACJE I ŻYCZENIA

Gratuluję (panu, ci) + сущ. в род.п.
Winszuję panu + сущ. в род.п.
Winszuję panu z okazji...
Gratuluję sukcesu!
Gratuluję z okazji uzyskania matury!
Gratuluję z okazji uzyskania dyplomu!
Winszuję z okazji ślubu!
Gratuluję zamążpójścia!
Gratuluję ożenku!
Gratuluję potomka!
Gratuluję z okazji urodzenia się dziecka
(narodzin syna, córki)!
Serdecznie gratuluję...
Czy mogę (już) pogratulować?
Cieszę się razem z panem (z tobą).
Wesołych Świąt (Bożego Narodzenia)!
Składam (najlepsze) życzenia z okazji
Nowego Roku!
Do siego roku!
Szczęśliwego Nowego Roku!
Składam (najlepsze, najserdeczniejsze,
najszczerze) życzenia z okazji...
dnia Urodzin!
Imienin!
rocznicy Ślubu!
Życzę ci (panu)...
Życzę dużo sukcesów!
Z całego serca życzę...
Z okazji (*czegokolwiek*) życzę...!
W dniu urodzin życzę...!
W tym radosnym dniu życzę...!
Życzę dobrego wypoczynku!
Życzę jak najszybszego powrotu do

ПОЗДРАВЛЕНИЯ И ПОЖЕЛАНИЯ

Поздравляю (вас, тебя) с...
С успехом!
С окончанием школы!
С получением диплома!
С бракосочетанием!
С замужеством!
С женитьбой!
С прибавлением семейства!
С рождением ребенка (сына, дочери)!

Горячо поздравляю!
Можно поздравить?
Рад за вас (тебя).
Веселого рождества!
Поздравляю с Новым годом!

С Новым годом!
Счастливого Нового года!
Поздравляю...

С днем рождения!
С именинами!
С годовщиной свадьбы!
Желаю тебе (вам)...
Желаю больших успехов!
От всего сердца желаю...
По поводу (чего-либо) желаю...!
В день рождения желаю...!
В этот радостный день желаю..!
Желаю хорошо отдохнуть!
Желаю поскорее выздороветь!

zdrowia!

Smacznego!
Życzę szczęśliwej drogi!
Powodzenia!
Życzę ci dużo szczęścia!
Życzę udanej podróży!
Złamania karku!
Wielu lat życia!
Sto lat! (*здравица*)
Ubierz się cieplej!
Bądź zdrow!
Powracaj do zdrowia!
Nie martw się!
Nie lękaj się!
Nie trać odwagi!
Uszy do góry!
Uważaj na siebie!
Niech ci będzie dobrze!
Chciałbym życzyć panu (tobie) dużo

szczęścia!

Dziękuję za życzliwe słowa!
Panu także życzę szczęścia!
Wzajemnie!
Daj Boże! Dałby Bóg!

WDZIĘCZNOŚĆ

Dziękuję, owszem.
Dziękuję, nie.
Dziękuję panu za...
Dziękuję ci za prezent.
Dziękuję panu.
Dziękuję panu za...
Dziękuję panu za to, że...
Dziękuję bardzo.
Z całego serca dziękuję panu za...
Jestem panu tak wdzięczny, że brak mi słów!
Muszę podziękować panu za...
Jestem panu bardzo wdzięczny!
Stokrotnie dziękuję!
Dziękuję za uwagę!
Nie ma za co!
Nie warto o tym mówić!
To drobiazg!
Nie wiem, jak panu dziękować!
Dziękuję, wzajemnie.
Pozwól uścisnąć twoją rękę!

PRZEPROSZENIE

Przepraszam! Pan (pani) wybaczy!
Przepraszam cię!
Proszę mi wybaczyć!
Przepraszam za...

Приятного аппетита!
Желаю счастливого пути!
Успехов!
Счастья тебе!
Удачной поездки!
Ни пуха, ни пера!
Многих лет жизни!

Оденься потеплее!
Не болей!
Выздоровливай!
Не горюй!
Не робей!

Береги себя!
Пусть тебе будет хорошо!
Я хотел бы пожелать вам (тебе) счастья!

Спасибо за пожелание!
И вам также желаю счастья!
И вам тоже!
Дай -то бог! Дал бы бог!

БЛАГОДАРНОСТЬ

Спасибо, да.
Спасибо, нет.
Спасибо вам за...
Спасибо тебе за подарок.
Я благодарен вам.
Я благодарен вам за...
Я благодарен вам за то, что...
Большое спасибо.
Сердечно благодарю вас за...
Я так благодарен вам, что нет слов!
Я должен поблагодарить вас за...
Как я вам благодарен!
Тысяча благодарностей!
Спасибо за внимание!
Не за что!
Не стоит!
Это мелочь!
Не знаю, как вас благодарить!
И вас тоже.
Дай пожать твою руку!

ИЗВИНЕНИЕ

Извините!
Извини!
Простите меня (пожалуйста)!
Извините за...

Przepraszam za spóźnienie!
Proszę przebaczyć mi mój błąd.
Przepraszam, to moja wina.
Przepraszam za to, że...
Bardzo przepraszam!
Proszę o przebaczenie!
Chciałbym prosić pana o przebaczenie.
Wybacz, jeśli możesz!
Proszę (bardzo)!
Nie szkodzi!
Nic nie szkodzi!
Ależ skąd!
To drobiazg!
No to dobrze!
Dobra!
No to dobra!
Niech tam!

PROŚBA

Daj...
Zrób...
Przynieś...
Napisz...
Zadzwoń...
Powiedz...
Proszę, daj...
Pan będzie łaskaw dać...
Bardzo pana proszę...
Mam do pana (do ciebie) usilną prośbę...
Chciałbym prosić (poprosić)...
Czy mogę pana poprosić...?
Czy mógłbym pana prosić...?
Czy można poprosić pana o...?
Prosiłbym pana...
Czy mogę...? Czy można...?

ZGODA, POZWOLENIE, ODMOWA, ZAKAZ

Proszę.
W tej chwili.
Niech tam.
Nie ma rady.
Chcąc nie chcąc, ale trzeba.
Ma pań rację (słuszność).
Racja! Słusznie!
Zgadza się!
Oczywiście.
Otóż to.
Otóż właśnie.
Zgoda.
Dalej nie trzeba. Wszystko jasne.
Obawiam się, że to właśnie tak.

Извините за опоздание!
Извините мне мою ошибку.
Извините, виноват.
Прошу прощения за то, что...
Очень прошу меня простить!
Разрешите извиниться!
Мне хотелось бы извиниться перед вами.
Прости меня, если можешь!
Пожалуйста!
Ничего!
Не стоит!
Да что вы!
Какие пустяки!
Ну, хорошо!
Ладно!
Ну, ладно!
Так и быть!

ПРОСЬБА

Дай...
Сделай...
Принеси...
Напиши...
Позвони...
Скажи...
Пожалуйста, дай...
Не откажите в любезности, дайте, пожалуйста...
Я прошу вас...
Очень убедительно прошу вас...
Я хотел бы просить (попросить)...
Я могу вас попросить?
Не могу я попросить вас..?
Можно попросить у вас...?
Я просил бы вас...
Можно?

СОГЛАСИЕ, РАЗРЕШЕНИЕ, ОТКАЗ, ЗАПРЕЩЕНИЕ

Пожалуйста.
Сию минуту.
Так и быть.
Ничего не поделаешь.
Хочешь не хочешь, а надо.
Вы правы.
Правильно!
Верно!
Конечно.
Точно.
Вот именно.
Договорились.
Не продолжайте. Все ясно.
Боюсь, что это именно так.

Tym lepiej!
Wcale nie.
Nie mogę się z panem zgodzić.
Jest pan w błędzie. Pan się myli.
Jestem innego zdania.
Oczywiście, że nie.
Nie ma o tym mowy.
Jestem przeciw.
Tego nie wiem.
Broń Boże!
Nic podobnego.
To niemożliwe.
Czyżby?
Czy to prawda?
Wątpię, by...
Bardzo w to wątpię.
Wszystko się zdarza.
Pan chyba żartuje.
Nie mogę powiedzieć.
Pan wie lepiej.
Nie jestem pewien.
To ci dopiero! Ładna historia!
I tak, i nie.
Jak bym chciał...
Czy to rzeczywiście tak?
Tak, proszę.
Tak, oczywiście.
Co za pytanie!
Spokojna głowa.
Możesz na mnie liczyć.
Chwileczkę!
Momencik!
Nie mogę.
Niestety...
Na nieszczęście...
Z przyjemnością... bym..., ale nie mogę.
Chętnie... bym..., ale nie mogę.
Chciałbym..., ale...
Bardzo żałuję, ale...
Nie wolno.
Niestety, nie wolno.
Ja bym pozwolił, ale...
Nie pozwalam...
Zabraniam...
Nie mogę pozwolić...
W żadnym wypadku! W żadnym razie!
Za nic!
Nie ma mowy!
Wykluczone!
Nie, nie i jeszcze raz nie!

Тем лучше!
Нет и нет.
Не могу с вами согласиться.
Вы ошибаетесь.
Я иного мнения.
Конечно, нет.
Об этом не может быть и речи.
Я против.
Мне это неизвестно.
Боже упаси!
Ничего подобного.
Это невозможно.
Неужели?
Это правда?
Сомневаюсь, чтобы...
Очень в этом сомневаюсь.
Всякое случается.
Вы, наверное, шутите.
Я бы не сказал.
Вам видней.
Я не уверен.
Ну и ну!
И да, и нет.
Как бы мне хотелось...
Это действительно так?
Да, пожалуйста.
Да, конечно.
Что за вопрос!
Можешь быть спокоен.
Можешь на меня рассчитывать.
Минутку!
Минуточку! Секундочку!
Не могу.
К сожалению...
К несчастью...
С удовольствием бы..., но не могу.
Охотно бы..., но не могу.
Хотел бы ..., но...
Мне жаль, но...
Нельзя.
К сожалению, нельзя.
Я бы разрешил, но...
Я не разрешаю...
Запрещаю...
Я не могу разрешить...
Ни в коем случае!
Ни за что!
Не может быть и речи!
Исключено!
Нет, нет и еще раз нет!

Список рекомендуемой литературы

Основная литература

1. Василевская Д., Кароляк С. Учебник польского языка.- СПб.: «Лань», 2001.- 576 с. – (Учебники для вузов. Специальная литература).
2. Киклевич А.К., Кожинова А.А. Польский язык: Практический курс.- Минск: Тетрасистемс, 2001.- 320 с.
3. Мочалова Т.С. Польский «с нуля» : учебное пособие.- М.: АСТ: Восток-Запад, 2007.- 125, [3] с.
4. Мочалова Т.С. Польский язык для начинающих.- М.: Глобус, 2002.- 104 с.
5. Мочалова Т.С. Польский язык. Базовый уровень.- М.: Глобус, 2005.- 240 с.

Дополнительная литература

1. Кашкурович Л.Г., Рыболовлев Л.Г. Речевой этикет и деловая переписка.- М.: Интердиалект+, 1999.- 120 с.
2. Левицка Г., Левицки Р. Самоучитель польского языка. Практический курс : учебное пособие.- К.: Методика, 2001.- 256 с.
3. Кротовская Я.А., Гольдберг Б.Н. Учебник польского языка.- М., 1974.
4. Польский язык: материалы для практических занятий / Сост. В.М.Марков, Т.П. Заиконникова.- Ижевск, 1993.

Словари

1. Стыпула Р., Ковалева Г.В. Польско-русский словарь. Около 35000 слов.- М.: Русский язык, Варшава: Вездз Повшехна, 1980.- 840 с.
2. Богуславский А. Русско-польский, польско-русский иллюстрированный словарь: в 2-х т.- Варшава: Вездз Повшехна, 1983.
3. Молотков А.И., Цеслинська В. Учебный русско-польский фразеологический словарь.- М.: ООО «Издательство Астрель», ООО «Издательство АСТ», 2001.